

Pia Rosing Heilmann

Kalaallisut attavigiissa

1.G-nut
Ilinniarnertuunngorniarfimmi kalaallisut
ilitsoqqussarinagu oqaasilinnut atuartitsissut

KIIN 2009

Pia Rosing Heilmann

Kalaallisut attavigiissa

1.G-nut
Ilinniarnertuunngorniarfimmi kalaallisut
ilitsoqqussarinagu oqaasilinnut atuartitsissut

KIIIN 2009

Kalaallisut attavigiissa

Pia Rosing Heilmann

Aaqqissuisoq: Eva Møller Thomassen

Ilusilersuisoq: Tegnestuen Tita v. Nina S. Kreuzmann

Naqiterneqarfia: Naqitat A/S

© KIIIN 2009

ISBN: 978-87-585-1142-9

Siulequt	4
Aallaqqaasiut	5
Ilinniartitsisoq Hans Jensen	6
Jensen Suulullu aqqusinermi	10
Piitap atuariartornera	14
Puugutaasaq (UFO) inuttalik	23
Nivi	27
Apollo	38
Nicki	41
Elisabeth Nielsen	48
Kaali	53
Inatsisit qulit	82
Imeq	86
Aqissiliat	91
Tusilartog	97
Atuakkat assillu atorneqartut nalunaarsorneri	100

Siulequt

Ilinnianertuunngorniarfimmi ilinniartitsissummi “Kalaallit oqaasii kulturiallu”-mi ilikkagassatut angunia-gassami oqaasilerineq kulturimullu tunngassuteqartunik suliaqarneq tapertariissumik ingerlanneqar-nissaa piomasqaataavoq. Kalaallit kulturiannik ilinniarnermi ilaapput kalaallit atuakkiaataannik, oqa-luttuarisaanerannik inuiaqatigiilerinermillu paasisaqarnissaq. Tamatumuuna siunertaavoq ilinniartut attaveqarnermut piginnaaneqalersinnissaat. Anguniagassat taakku tunngavigalugit ilinniartitsissusiat uku malittariit pingasut suliaapput.

Qutsavigerusuppavut atuakkiortut allataminnik atukkiussisimanerat pillugu, taamatullu aamma naqite-riviit Atuakkiorkfik, Ilinnisiorfik Nunattalu Atuagaateqarfia naqitaminnik atuisinnaatimmatigut qutsavi-gaavut.

Forord

I gymnasieuddannelsens pensum er det påkrævet, at grønlandsk grammatik og kultur i undervis-ningsfaget “Grønlandsk sprog og kultur” skal være en del af undervisningen som supplement. Under-visningen i grønlandsk kultur omfatter studier i grønlandsk litteratur, historie og samfund. Formålet med det er at opnå studerendes evner i kommunikation. Disse tre efterfølgende undervisnings-materialer er udarbejdet efter disse mål.

Vi vil gerne rette tak til de forfattere, der har stillet deres værker til rådighed, ligesom vi vil rette tak til forlagene Atuakkiorkfik, Ilinnisiorfik samt Nunatta Atuagaateqarfia for deres udlån af de trykte materi-ale.

Aallaqqaasiut

Atortussiat uku ilinniarnertuunngorniarni kalaallisut ilitsoqqussarinagu oqaasilinnut kalaallisut atuartsinerimi atugassiaapput.

Siunertaavoq kalaallisut oqaasertusarnissaq ulluinnarnilu attaviginnissinnaanermut oqaatsinik piginnaanngorsarneq, imaattariaqanngitsoq kukkuneqanngivissorluni oqalussinnaanissaq angutserneqasasooq, taamaattoq paasinartumik nattaqqallisaanngitsumillu oqalussinnaalernissaq. Allatanittaaq sammisaqarnikkut kulturimut tunngasut tikinneqartassapput, nalitsinni pisut tusagassiuutilerintigit tikinneqarsinnaapput ilaatigut atuartsissutit qallunaatoorneq, tuluttoorneq inuiaqatigiilerinerlu suleqatigalugit.

Atuartsinerup allanngorartuunissaa anguniarneqassaaq, ilinniartitsisup aqutsineranit, atuartut ataatsimut atuartinneqarneranut, eqimattakkaarluni suliaqarnermut, marlukkaarluni suliaqarnermut, saqqummiisitsinermut, erinarsornermut, pinnguarnermut paasisassarsiornermullu. Ingerlanerni tamani ilinniartut peqataasinneqassapput, allatallu assigiinngiiaartunik suliasartalersomerisigut ilinniartut ataasiakkaat piginnaanitik naapertorlugit piginnaanngorsassapput.

Siunertaavoq atuartsineq assigiinngiiaartumik ingerlanneqassasooq, ilinniartut amerlanerpaat suliaqarnermikkut ilikkagaqarnissaat anguniarlugu.

Indledning

Dette materiale er tiltænkt undervisning i Grønlandsk A begynderprog og Kultur ved de gymnasiale uddannelser.

Formålet er at opbygge ordforråd samt kommunikative kompetancer i hverdagssprog, der ikke nødvendigvis tilstræber det perfekte men dog forståelig og rimelig ubesværet. Gennem teksterne arbejdes der også med kulturelle emner, der kan tages op og suppleres med aktuelle emner fra pressen og Internettet, samt i samarbejde med fagene dansk, engelsk og samfundsfag.

Der tilstræbes at undervisningen varieres så meget som muligt, vekslende mellem lærerstyret, klasseundervisning, gruppearbejde, pararbejde, fremlæggelser, sange, spil og ekskursioner. Eleverne inddrages i processerne, og ved at arbejde med mange facetter af en tekst vil hver elev opnå de færdigheder der passer den enkeltes niveau.

Formålet er at der arbejdes differentieret, således at de fleste kan få et udbytte af arbejdet på deres niveau.

Ilinniartitsisoq Hans Jensen

Læsestykker i grønlandsk af Chr. Berthelsen, Atuakkiorfik/Ilinniusiorfik, 1996

Ilinniartitsisoq Hans Jensen Danmarkimi nunaqarpoq. Hvidovreimi ilinniartitsisuuvoq. Ukioq ataaseq kalaallisut ilinniarpoq. Kalaallisut oqalulaartarpoq. Jensen aasaq manna Kalaallit Nunaannut aallasaaq.

Hans Jensen nuliaqarpoq. Taanna Elsemik ateqarpoq. Else napparsimasunik paarsisuuvoq (sygeplejeskiuvoq). Napparsimavimmi sulisarpog.

Hans Jensenikkut marlunnik meeraqarput. Paniat Lenemik ateqarpoq, ernerallu Ebbemik ateqarpoq. Lene qulinik ukioqarpoq. Ebbe aqqanilinnik ukioqarpoq. Lene Ebbelu atuartuupput. Jensenikkut Hvidovreimi najugaqarput. Lene Ebbelu Hvidovreimi atuartarput.

ilinniartitsisoq	<i>lærer</i>
ilinniartitsisuuvoq, ilinniartitsisoq + -uvoq (<i>er</i>)	
nunaqarpoq	<i>bor</i>
ilinniarpoq	<i>lærer noget</i>
kalaallisut oqalulaartarpoq	<i>han taler lidt grønlandsk</i>
oqaluppoq + -laarpoq (<i>lidt</i>) + tarpoq (<i>plejer</i>)	
Kalaallit Nunaat	<i>Grønland (grønlændernes land)</i>
napparsimasunik paarsisoq	<i>én, der passer de syge</i>
napparsimmavik	<i>sygehus</i>
paniat	<i>deres datter</i>
ernerat	<i>deres søn</i>
najugaqarpoq	<i>bor</i>

Suliassaq 1

Oqaatsit nutsikkitt (oversæt ordene)

1. Peqqissaasoq _____
2. Ukioq ataaseq _____
3. Ateqarpoq _____
4. Aqqaneq _____
5. Nulia _____
6. Ernerallu _____
7. Meeraqarput _____
8. Atuartarput _____
9. Aasaq manna _____
10. Atuartuupput _____
11. Taanna _____
12. Qulit _____

Suliassaq 2

1. Find nedenstående tilhæng i tilhængslisten og skriv betydning
2. Sæt dem på ordene 1-5

- A. -uvoq
- B. -avoq
- C. -juvoq

1. Kalaaleq _____
_____
2. Qallunaaq _____
_____
3. Ilinniartitsisoq _____
_____
4. Allaffimmiu _____
_____
5. Pisiniartitsisoq _____
_____
6. Atuartog _____
_____
7. Peqqissaasoq _____
_____

Suliassaq 3

Flere tilhæng

1. Hvad betyder tilhængene? Slå dem op i tilhængslisten (skriv sidetal)
2. Find de ord i læsestykket der indeholder tilhængene

1. -kkut _____
2. -sarpoq/-tarpoq _____
3. -qarpoq _____
4. -laarpoq _____

Suliassaq 4

Forholdsendelser.

Find i håndbog i grammatik skema vedr. forholdsendelser.

Oversæt nedenstående forholdsendelser og find ordene i teksten

- 1.-mi _____
- 2.-nik _____

Suliassaq 5

Apeqquiti akikkit (besvar spørgsmålene)

1. Angut qanoq ateqarpa? _____
2. Sulerisuu? _____
3. Sumi ilinniartitsisuu? _____
4. Hans Jensen ukiut qassit kalaallisut ilinniarpa? _____
5. Jensen aasaq manna sumut aallassava? _____
6. Hans Jensenip nulia qanoq ateqarpa? _____
7. Else sulerisuu? _____
8. Else sumi sulisarpa? _____
9. Jensenikkut qassinik meeraqarpat? _____
10. Meeqqat qanoq ateqarpat? _____
11. Ebbe qassinik ukioqarpa? _____
12. Ebbep najaa qanoq ateqarpa? _____
13. Lene qassinik ukioqarpa? _____
14. Jensenikkut sumi najugaqarpat? _____
15. Ebbe Lenelu sumi atuartarpat? _____

Oversættelse

Lærer Hans Jensen

Lærer Hans Jensen bor i Danmark. Han er lærer i Hvidovre. Han har lært grønlandsk i et år. Han taler lidt grønlandsk. Jensen skal rejse til Grønland denne sommer.

Hans Jensen har en kone. Denne hedder Else. Else er sygeplejerske. Hun arbejder på sygehuset. Hans Jensen (og kone) har to børn. Deres datter hedder Lene, og deres søn hedder Ebbe. Lene er 9 år. Ebbe er 11 år. Lene og Ebbe er skoleelever. Familien Jensen bor i Hvidovre. Lene og Ebbe går i skole i Hvidovre.

Oversættelse af opgave 5

1. Hvad hedder manden? _____
2. Hvad er Hans Jensen? _____
3. Hvor er han lærer? _____
4. Hvor længe har Hans Jensen lært grønlandsk? _____
5. Hvortil skal Hans Jensen rejse til i denne sommer? _____
6. Hvad hedder Hans Jensens kone? _____
7. Hvad er Else? _____
8. Hvor arbejder Else? _____

9. Hvor mange børn har familien Jensen? _____
10. Hvad hedder børnene? _____
11. Hvor gammel er Ebbe? _____
12. Hvad hedder Ebbes lillesøster? _____
13. Hvor gammel er Lene _____
14. Hvor bor familien Jensen? _____
15. Hvor går Ebbe og Lene i skole henne? _____

Jensen Suulullu aqqusinermi stk. 12

Christian Berthelsen: Kalaallisut sungiusaatit / Læsestykker i grønlandsk (qupp. 27)

Jensen Suulullu aqqusinermi

Jensenip aqqusinermi atuartut ilaat naapippaa. Oqaloqatigiipput.

- H J: Kutaa, qanoq ateqarpit?
S: Suulumik ateqarpunga.
H J: Qassinik ukioqarpit?
S: 15-inik ukioqarpunga.
H J: Taava immaqa 9.klassemiipputit?
S: Aap, 9.klassemiippunga.
H J: Uanga ilinniartitsisuuvinga. Hans Jensenimik ateqarpunga. Julip 26-anni Danmarkimit maanga pivunga. Augustip 15-ani atualissaasi, ilaa?
S: Suu (aap), skoleinspektøri taama oqarpoq.
H J: Aasami atuangiffimmi susarpit?
S: Aalisartarpunga.
H J: Sunik pisaqartarpit?
S: Saarullinnik nataarnanillu pisaqartarpunga.
H J: Aqagu aamma aalisassavit?
S: Aap, aqagu ullaakkut nalunaaqutaq 4 aallassaanga aalisariarlunga. Aamma aqaguagu ataatakkut aavariarlutik Isortumukassammata ilaassaanga, nuannissaqaaq.
H J: Paasinngilakkit, "aavariarlutik", qanoq isumaqarpa?
S: Isumaqarpoq "tuttunniarlutik", paasiviuk?
H J: Aap, paasivara. Pisaqarluarniarisi, inuulluarit.
S: Ba'j."

Suliassaq 1

Oqaatsit nutsikkat

1. Aqqusinermi
2. Ilaat
3. Kutaa
4. Taava
5. Maanga
6. Saarullik
7. Nataarnaq
8. Aqagu
9. Ullaakkut

10. Paasiviuk?
11. Aavariarput
12. Inuulluarit

Suliassaq 2

Nutsikkitt

1. Jeg kan god lide helleflynder.
2. Klaus var på rensdyrjagt i september.
3. Rensdyr er brune og hvide.
4. Spiser I torsk?
5. Vi var ude at fiske i søndags.

Suliassaq 3

Nutsikkitt

1. Tuttu
2. Nassuk
3. Paarnaqutit
4. Pinngortitaq
5. Aallaat
6. Nerivoq
7. Angisooq
8. Assimi
9. Silagippoq

10. Ukiaq
11. Tuttup neqaa
12. Mamarpoq
13. Igavoq
14. Umiatsiaq
15. Tuttunniarpoq

Suliassaq 4

Oqaatsit suliassaq 3-miittut atorlugit oqaluttualiorit

Suliassaq 5

Apeqqutit akikkit

1. Kikkut naapippat?
2. Jensen Suulullu sumi naapippat?
3. Suulut qassinik ukioqarpa?
4. Suulut klassimi sorlermi atuartuua?
5. Hans Jensen suua?
6. Jensenikkut qanga Danmarkimit aallarpat?

7. Atuarfik qaqugu aallartissava?
8. Suulut aasakut sulerisarpa?
9. Suulut sunik pisaqartarpa?
10. Suulut aqagu sussava?
11. Suulut aqagu qassinut aalisariassava?
12. Hans Jensenip Suulut ilagissavaa?

Piitap atuariartornera

Karl Kruse, Ministeriet for Grønland, 1973.

Ullaakkut sila ajortoq Piitaaq anivoq. Assut perserpoq, tamanna pillugu Piitaaq iluamik takusaqarsinnaanngilaq. Aqqusineq aputeqaqaq, silalu taarpoq. Piitaaq atuarfimmut ingerlavoq, kisianni iluamik isigisaqanngilaq, silarloqimmat. Siumut ingerlavoq, kisianni naak atuariat? Piitap takuneq saperpaa!

Piitap siunermini takulerpaa illorsuaq. Kiisami atuarfik tikileqaa! Piitaaq matukkut angisuukkut iserpoq. Ila atuarfik soorlu alla! Sooruna taama ilisaqartigisoq?

Piitaaq uniinnartoq angutip ornippaa. Angut oqarpoq: "Tamaani suit?" Piitaaq akivoq: "Atuariartorama!" Angut oqalerpoq: "Manna atuarfiumngilaq, quersuaruna!" Taava Piitaaq anivoq. Ingerlaqqippoq, sila assut ajorpoq. Naak atuarfik? Piitap tammaavaa... Aarit siunermini takulerpaa illorsuaq; erninnaq tikippaa iserfigaalu. Torsuusaq assut takivoq, soorlumi atuarfimmi.

Arnaq angullu qaqortunik atisallit takkuppuput. Oqaratik Piitaaq saneqquppaat. Taava Piitap takulerpai siniffiit amerlasuut sumi tamaaniittut. Sooruna torsuusamiittut? Ila soorlu atuarfiumngitsoq. Arnap Piitaaq tikippaa, taava arnaq oqarpoq: "Suit tamaani?" Piitaaq akivoq: "Atuariartorama!" Arnaq oqalerpoq: "Manna atuarfiumngilaq! Kukkuvutit, napparsimaviguna!" Taava Piitaaq erninnaq anivoq.

Piitaaq ingerlaqqilerpoq silalu suli ajoqaaq, perseqaaq. Taava takulerpaa angut, tikikkamiuk aperaa: "Atuarfik sumiippa?" Angut akivoq: "Siumut ingerlassaatit, taava saamiup tungaanut sangussaatit! Atuarfillu tikissavat."

Piitaaq siumut ingerlavoq saamiullu tungaanut sanguvoq. Aarillumi takulerpaa illu angisooq. Piitaaq illumut iserpoq. Ila illu portungaarami! Aamakku angallatit illup iluaniittut. Atuarfium sannavittaa allisi-maqaq, Piitaaq eqqarsarpoq. Angut sullisilik takkuppooq. "Qanorooq?" aperivoq. Piitaaq akivoq atuarfiummukarluni. Angut qungujuppoq, oqalerporlu: "Umiatsialiorfimmut iserputit!" Allatut ajornarmat Piitaaq aamma aniinnarpoq.

Piitaaq qasulerpoq. Angerlarusulerpoq. Tuaviorniarpoq, assummi qiiavoq. Illu takisooq saneqqutilerpaa, eqqarsarporlu: Tassa atuarfik! Taava iserpoq. Assut illup ilua kiappooq. Inuit arlallit takuai siuleriiaarlutik nikorfisut, ilaat aniasut. Arnaq ataaseq isersimasunut aningaasanik tunisisarpoq. Inuit ilaat akiliisarput. Piitaaq uniinnarpoq, kisianni aperineqanngilaq. Iserfia sunaaffa tassa allaffeqarfiit ilaat (kæmnerip allaffia). Piitaaq anivoq.

Maanna angerlamut! Aqqutaa nalunngeqaa! Aqqusineq inoqarpallaanngilaq, aamma biilit ikeqaat. Kiisami illuminnut apuutilerpoq.

Piitakkut illuat qorsuuvoq. Illu qorsuk tikikkamiuk isernialerpoq. Matuali parnaarsimavoq. Taava kasuttorpoq.

Matu ammarneqarpoq. Arnarli kinaana? Piitap anaanarinnngilaa! Aamma Piitaaq kukkoqaaq! Ila ajususia. Arnaq oqarpoq Piitakkut illuat ikaninnguaq ittoq. Piitaaq ingerlaqqippoq.

Piitaaq assut qiiavoq aamma kaalersimavoq. Naammi illuat? Arnaq oqarpoq: "Ikaninnguaq ippoq!" Kisianni taannaanngilaq. Aarimmi illu qorsuk aana! Imaluunniit kukkulernerpoq? Illummi assigeeqaat. Normua Piitap nalunngilaa, tassalu 627.

Illulli normui ersinngillat aputeqarnermit. Ilami sila suli ajoqaaq. Piitaaq illumut ingerlavoq, tikikkamiuk isernialerpoq, aasit matua parnaarsimavoq. Kasuttorpoq. Arnaq anivoq. "Piitaaq sumiikkavit?" Kiisami Piitaaq kukkunngilaq, anaanamini iserpoq. "Ila Piitaaq! Qiiqaat?" Anaana aperivoq, Piitarli akinngilaq. Erninnaq atisani peerpai, ilami aputeqaqaq. Taava Piitaaq oqalerpoq: "Atuarfik nanineq saperpara! Kukkullunga allanut isertarpunga!" "Sumiittaravit?" Anaana aperivoq. "Ila iserfikka amerlaqaat!" Piitaaq qungujulluni akivoq. "Umiatsialiorfik, allaffik, napparsimmavik, quersuaq – aamma angerlarlunga illu alla!" Anaana illarpoq. Taava Piitaaq mamartunik naammatsilluni nerivoq. Ulloq taana Piitaaq aneqqinngilaq.

Suliassaq A

1. Oqaatsit nutsikkitt

2. Suut titartakkamiippat? Suut titartakkamiinngillat?

	Qallunaatut	Titartakkamiipput	Titartakkamiinngillat
Nukappiaraq			
Orpik			
Aput			
Illu			
Aqqusineq			
Niviarsiaraq			
Atuagaasivik			
Majoartarfiit			
Sioqqat			
Quersuaq			
Seqineq			
Igalaaq			
Torsuusaq			
Qullilerfik			

Suliassaq B

1. Oqaatsit nutsikkitt (oversæt ordene)
2. Oqaatsit inissikkitt (anbring ordene)
3. Oqaaseqatigiit nutsikkitt (oversæt sætningerne)

A. Ullaakkut _____

F. Atuarfik _____

B. Quersuaq _____

G. Takulerpaa _____

C. Torsuusami _____

H. Siniffiit _____

D. Ornippaa _____

I. Perserpoq _____

E. Ingerlavoq _____

J. Kiisami _____

1. _____ umiarsualivimmiippoq.

2. Piitaaq aqqusinikkut _____.

3. Piitaaq _____ makippoq.

4. Sila ajorpoq, assut _____.

5. Piitap _____ tammaavaa.

6. Angutip Piitaaq _____.

7. _____ atuarfik _____.

8. Piitap _____ arnaq angullu naapippai.

9. Piitap _____ amerlasuut takulerpai.

Suliassaq D

Oqaatsit nutsikkitt

1. Sooruna _____	9. Qaqortunik atisallit _____
2. Erniinnaq _____	10. Torsuusaq _____
3. Ornippaa _____	11. Anivoq _____
4. Taarpoq _____	12. Ullaakkut _____
5. Isigisaqanngilaq _____	13. Atuarfiunngilaq _____
6. Tammaavaa _____	14. Amerlasuut _____
7. Takkupput _____	15. Saneqquppaat _____
8. Kusugaq _____	16. Siunermini _____

Suliassaq E

1. Find tilhængene i ordene
2. Skriv hvad tilhænget betyder og hvad side i tilhængsliste de står
3. Lav nye ord med tilhængene

1. Takusaqarsinnaanngilaq

---

2. Atuarfiunngilaq

---

3. Aputeqaqaq

---

4. Oqalerpoq

---

5. Ingerlaqqippoq

Suliassaq F

1. Oversæt ordet

2. Find måde, person og stamme

A. Ornippaa

B. Silarloqimmat

C. Takivoq

D. Takkupput

E. Takulerpai

F. Atuariartorama

Suliassaq G

Oqaatsit qanoq isumaqarpat?

1. Qupperneq _____
2. Anigami _____
3. Iluani _____
4. Angut sullisilik _____
5. Qalipaat _____
6. Angerlarsimavoq _____
7. Pequtit _____
8. Taagukkit _____
9. Oqaaseq _____
10. Kina _____

Suliassaq H

Oqaaseqatigiit nutsikkitt

1. Han går _____
2. Han fryser _____
3. Han er meget sulten _____
4. Han kan ikke finde det _____
5. Værksted _____
6. Han snakker med ham _____
7. Han spørger manden _____
8. Damen siger til Piitaq... _____
9. Der er ikke andet at gøre _____
10. Piitaq er forvirret _____

Suliassaq I

Apeqqutit akikkitt

1. Piitaq sumut iserpa?
_____
2. Oqaaseq "kukkuvutit" qallunaatut qanoq isumaqarpa?
_____
3. Piitaq napparsimmavimmiit animmat sila qanoq ippa?
_____

4. Piitap napparsimmavimmiit anigami kina naapippaa?

---

5. Angutip Piitaaq sumut sangoqquaa?

---

6. Aqqusineq qanoq ateqarpa?

---

7. Illup iserfiata tulliup ilua soqarpa?

---

8. "Skibsvæft" kalaallisut qanoq taasarpaat?

---

9. Umiatsialiorfimmiit anigami Piitaaq qanoq ippa?

---

10. Piitakkut illuat qanoq qalipaateqarpa?

---

11. Illumi qorsummi kina najugaqarpa?

---

12. Piitakkut illuat normu qassiuu?

---

13. Piitaaq illuminnut isermat kina angerlarsimava?

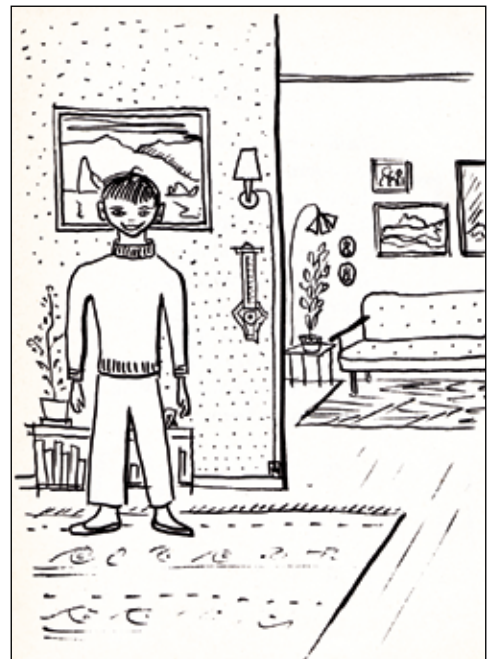
---

14. Titartakkami pequtit takusinnaasatit taagukkit.

---

15. Naggataatigut Piitaaq sua?

Suliassaq J

Ippassaq sutorpit?

Ullaakkut

Ulloqqanut

Unnukkut

Ullup ingerlanerani

Puugutaasaq (UFO) inuttalik

Minittornerit 5, Ilinniusiorfik, 2001. qupp 62

Puugutaasaq (UFO) inuttalik

Qeqertarsuarmi politiit marlungornermi oktobarip ulluisa 25-anni 1983-imi puugutaasaasamik (UFO-mik) takunnittoqarsimasoq nalunaarutigaa. Naalisagaq UFO isumaqarpoq *Unidentified Flying Object* tassa isumalik takusaq timmisoq suunera ilisimaneqanngitsaq.

Takunnittup puugutaasaq timmisoq tallimangornikkut oktobarip 21-ani 1983-imi unnuarsiorluni ullaangulersoq nal. tallimat qeqqata (04.25) missaani unnuarsioqatinilu takusimavaat. Taassuma oqaluttuaa tusassavat.

„Tallimangornikkut unnuarsiorluta tassangaannaq suogaluarnersoq qaamasorujussuaq illoqarfiup kujataata kangiatungaaniittoq takuarput, ungasissorujussuarmi. Isiginiarlugu qanilliarpuq, naggataatigullu qaammaruloorluni. Nikinnani nalunaaquttap akunnerata ataatsip missaani tassaniip-poq.

Suleqamma aamma takuaa. Siullermik isumaqarpunga asuli takorluuillunga, kisianni suleqatima takunerarmagu paasivara ilumut takusaqarlunga. Isigitillugu malugivara iluani pingasunik inuugunartunik ilaasoqartoq. Avallit marluk qernertuinnaapput, taakkulu aalapput soorlu arlaanik suliaqartutut illutik. Qiterlerli sumik nikinngilaq, taanna qernertumik niaqoqarpoq, timaa aappaluttuinnaavoq uppa-taalu qernertuullutik.

Igalaq ammarpara nipaqaarnersoq tusaajumallugu, sumilli tusarsaasoqanngilaq. Tassangaannaq puugutaasaq tungiinnavinnut aallariaarpoq, suleqatigalu tuaviinnaq inimut allamut qimaavugut. Silammut qiviaqqikkatta silaannarmi uneqqissimavoq.

Nal. arfernup-qeqqa (05.30) ingerlaqqippoq. Tamatumuuna qummuinnaq ingerlavoq aanngarlunilu. Minutsit tallimat qaangiummata tassangaannaq kingullermik piffimminut uterisaarpoq nal. arfiner-nut tanneq qulit (05.50-ip) tungaanut, tassalu sukkaqaluni aanngaqqilluni. Kingorna takoqqinngilar-put.”

Suliassaq 1

Oqaatsit kalaallisuunngortikkitt (oversæt ordene til grønlandsk)

1. Vindue _____
2. Ca. _____
3. Om fredagen _____
4. Min kollega _____
5. Historie _____
6. Klokken _____
7. Senere _____
8. Den midterste _____
9. Støj, larm _____
10. Jeg lagde mærke til det _____
11. Pludselig _____

12. By _____
13. Vi stak af _____
14. I Qeqertarsuaq _____
15. Betyder _____

Suliassaq 2

Oqaatsit qanoq isumaqarpat? (hvad betyder ordene?)

1. Takunnittut _____	11. Timaa _____
2. Unnuarsiorpoq _____	12. Niaqoqarpoq _____
3. Qaamasorujussuaq _____	13. Iluani _____
4. Kingorna _____	14. Ingerlavoq _____
5. Qimaavugut _____	15. Uterpoq _____
6. Ammarpara _____	16. Isumaqarpunga _____
7. Tassanngaannaq _____	17. Silaannarmi _____
8. Tuaviinnaq _____	18. Ingerlaqqippoq _____
9. Tassaniippoq _____	19. Takoqqinngilarput _____
10. Suleqatigalu _____	20. Nalunaarutigaat _____

Suliassaq 3

Apeqqutit akikkit (besvar spørgsmålene)

1. UFO kalaallisut qanoq taaneqartarpa? _____
2. Oqaluttuami sumiippugut? _____
3. UFO qanga takuneqarpa? _____
4. UFO ulloq sorleq takuneqarpa? _____
5. Inuit qassit UFO takuaat? _____
6. UFO qassinut takuneqarpa? _____
7. Takunnittut UFO takugamikku sulerippat? _____
8. UFO illoqarfiup sortaani takuneqarpa? _____
9. Inuit UFO-miittut qanoq isikkoqarpat? _____
10. UFO qassinut tamarpa? _____

Suliassaq 4

Ilumoorpoq / ilumuunngilaq (det er rigtigt / det er forkert)

	aap	naamik
1. UFO qaamasorujussuuvoq		
2. UFO nipiliorpoq		
3. Takunnittut ersipput		
4. UFO sisamanik inuttaqarpoq		
5. UFO-mi inuttaq qiterleq aappaluttumik niaqoqarpoq		
6. UFO nal. arfinernut tanneq sisamat takuneqarpoq		
7. Unnuarsiortup igalaaq ammarpaa		
8. UFO-mi innuttat avallit marluk qernertuinnaapput		
9. Takunnittut ersillutik qimaapput		
10. Qeqertarsuatsiaani politiit nalunaarfigineqarput		

Bemandet UFO

Politiet i Qeqertarsuaq meddeler den 25. oktober at der er observeret en UFO.

Forkortelsen UFO betyder *Unidentified Flying Object* som betyder at det er en ukendt flyvende genstand.

Den der har set den fortæller at havde set en UFO fredag nat den 21. oktober 1983 kl. 04.25 da han havde nattevagt sammen med en anden. Det er dennes beretning du skal høre.

”Mens vi havde nattevagt om fredagen fik vi øje på denne ukendte genstand, der lyste kraftigt op hen over den sydvestlige del af byen, den var ret langt væk. Mens vi kikkede på den kom den tættere på, og til sidst blev det helt lyst. Uden at bevæge sig stod den helt stille der omkring en times tid.

Min kollega så det også. Først troede jeg at jeg så syner, men da min kollega sagde, at han kunne se den fandt jeg ud af, at jeg virkelig så noget. Da jeg betragtede den, så jeg at der var tre skikkelser indeni. De to yderste var helt sorte, og de to rørte på sig som om de arbejdede med noget. Men den midterste rørte sig slet ikke, denne havde sort hoved, (over) kroppen var helt rød og underkroppen var sort.

Jeg åbnede vinduet for at høre om der var nogen lyd, men der var intet at høre. Pludselig begyndte ufo'en at bevæge sig hen imod os, min kollega og jeg skyndte os hurtigt at flygte ind i et andet rum. Da vi kikkede ud igen var den stoppet op i luften.

Kl. 05.30 satte den i gang igen. Den bevægede sig udelukkende opefter til vi ikke kunne få øje på den længere. Men efter 5 minutter vendte den pludselig tilbage hvor den havde været før og blev til kl. 05.50, og så forsvandt den i en fart. Vi så den ikke siden.”

Opgave1

Besvar spørgsmålene

1. Hvad kalder man en UFO på grønlandsk? _____
2. Hvor er vi i historien? _____
3. Hvornår blev UFO-en observeret? _____
4. Hvilken ugedag blev UFO-en set? _____
5. Hvor mange mennesker så UFO-en? _____
6. Hvad tid blev UFO-en set? _____
7. Hvad lavede de folk der så UFO-en? _____
8. Hvor i byen blev UFO-en set? _____
9. Hvordan ser skikkelserne i UFO-en ud? _____
10. Hvad tid forsvandt UFO-en? _____

Nivi

Anna Lisa Kreutzmann, *Atuakkiorfik/Ilinniuisiorfik*, 1997

Qupperneq 3

Nivip ilaqutai

Ilaannigooq nivarsiarqarpoq Nivimik atilimmik. Nivi pingasunik ukioqarpoq. Qatanngutigai Naja aamma Ujarak. Naja qulingiluanik ukioqarpoq. Ujarak qulinik ukioqarpoq. Nivip anaanaa Kiistiina 33-nik ukioqarpoq. Taanna allaffimmiutut sulivoq. Nivip angutaa Eliarsi kommunep sulliviani sulivoq. Naja Ujarallu allamik ataataqarput. Anaanaat allamik ueqarsimagaluarpoq avinnikuullunili. Nivi angajoqqaami sulineranni meeqqerivimmiittarpoq. Qatanngutini atuarfimmit soraaraangata ilagisarpai.

Qupperneq 4

Nuummut aallarneq

Nivip qatanngutini angajoqqaanilu asaqa. Anaanaa qasusalерpoq anniaateqartutullu ittalerluni. Novembari aallartereersoq Nivip anaanaa oqarpoq Nuummut nuuttariaqalerlutik. Ukiup affaa anaanaa pikkorissassaaq. Qatanngutigait Nuummut nuunnissaminnut pissangaqaat.

Decembari naalersoq Nivikkut Nuummut nuupput. Ataataat illoqarfigisaminiiginnarpoq suliffini qimasinnaannginnamiuk.

Nivi Nuummi meeqqerivimmut nutaamut pivoq. Qatanngutai atualerput.

Nivip anaanaata atuarfigisaata eqqaani najugartaarput. Ini sungiusimasaannit mikineroqaaq - ukiulli affaanaa Nuummiittussaagamik tamanna naammagalugu atorpaat.

Qupperneq 5

Nivip anaanaa aallarpoq

Ukiuuvog isseqalunilu. Ullut ilaanni Nivip anaanaa naaminik anniarpallaartaqigami nakorsiarpoq.

Nakorsamit oqarfigineqarpoq Danmarkimi Rigshospitalimi sukumiisurnik misissortikkiartussasoq.

Nivip anaanaata atuarnini maangaannaq kipisariaqalerpaa. Nivikkut illoqarfigisaminniittumut ataataminnut aallartariaqalerput. Aallarput, anaanaallu ullut marluk qaangiummata Danmarkimut aallarpoq.

Aallannginnermini meeqqani neriorsorpai sianerfigisarniarlugit.

Qupperneq 6

Nivi inuissiorpoq

Nivi anaanami Danmarkiininnerata nalaani januarip 20-ani sisamanik ukioqalerluni inuissiorpoq.

Nivi, anaanaminut maqaasigaluarluni, inuissiorami nuannaqaaq. Unnukkut anaanaata sianerfigaa, inuiani pilluaqqullugu. Nassiussani tigusimasoralugit apeqqutigai. Nivi anaanaminit atisanik alutornartunik nassiussarsimavoq. Aamma anaanaata allaffigisimavaa. Ataataata atuffappaa.

Nivip anaanani maqaasiummerlugu qiavoq, nalunngilaali tikeqqittussasoq.

Unnukkut innaramik ataataq Nivi oqaluttuuppaa, anaanaa napparsimagami aatsaat iluarsiguni tikikkumaartoq. Sunaaffa nuannerpallaanngitsumik tusarumaarlutik!

Qupperneq 8

Tusagaq nuanniitsoq

Nivi inuissioramat aqaguani anaanaa Danmarkimiit sianerpoq. Siullermik ataataa oqaloqatigaa.

Kiinaatigut malunnarpoq nuanninngitsumik tusarlerneqartoq. Ataataa oqaloqatigereeramiuk

qatanngutigait tamaasa tulleriarlugit oqaloqatigai. Taakku kiinaat nuannaarpasipput, naak

maqaasinerup pianik qiasunngulaaraluarlutik. Nivip anaanani oqaloqatigamiuk siullermik inuissiorami tunissutisiaminik oqaluttuuppaa. Naggataatigut maqaasinini anaanaminut tusartippaa. Nivi

qivaoq, anaanaalu qiasoq aamma malunnarluni. Oqarasuaat ilereermassuk ataataata meeqqat ataatsimoortillugit tusakkaminik oqaluttuuppai: Anaanaat ajorunnaartinneqarsinnaanngitsumik nappaateqalersimasoq, ullullu arlaanni toqujumaartoq. Nivip tamanna iluamik paasisinnaangilaa. Anaanami takoqqinnissaa kisiat qilanaarivaa. Qatanngutaasa tusagartik nuanniitsoq qullipissutigaat.

Qupperneq 10

Nivip anaanaa tikippoq

Februaari aallartereersoq Nivip anaanaa Danmarkimiit tikippoq. Anaanartik malugisinnaavaat allatut pisuttoq. Kiinaa nuannaarpaloqaaq, naak qasoqqarpasikkaluarluni. Angerlaramik ilaqutaasut allat isaapput. Kaffisuullutillu takummaapput. Nivip anaanaa oqaluttuassaqaqimmat isersimasut tusarnaarpat, ilaallu qullipittarniarlutik. Nivip qatanngutaasalu anaanartik maqaasisimasartik qimanneq saperpat, eqqaaniillu piissanatik.

Qupperneq 12

Nivi anaananilu

Nivikkut anaanamik tikinnerata kingorna inuunertik sungiusimasartik ateqqippat. Anaanaalli qasusalersimagami suliunnaarpoq. Angerlarsimaannalerpoq. Nivip, meeqqaniinngikkaangami, anaanani arlaannukassagaangat ilagisarpaa. Ullut ilaanni Nivip anaanani nakorsiartoq ilagaa. Nakorsaq sivisuumik oqaloqatigaa. Unnukkuani napparsimmavimmut unittussanngorpoq. Nivip tamanna paasigamiuk ajuallakkaluarpoo. Allatut ajornartumik anaanani iluarsilluassappat naammagittartariaqarpoq. Unnukut nerereeramik Nivip anaanaata meeqqani oqaluttuuppai napparsimmavimmut unikkiartulerluni. Naluaa qaqugu angerlassanerluni. Anaanaat unikkiartulermat ataataata napparsimmavimmut ilagaa. Meeqqat anaanartik ungagigaluarpaa. Aqagumut atuariassagamik anaanartik inuulluaqqoriarlugu innaannarput.

Qupperneq 14

Anaanamut maqaasineq

Nivip anaanaa Kiistiina sivisuumik napparsimmavimmi uninngavoq. Meeqqat - ilaqutaasalumi allat - pulaartarpaat.

Nivip anaanani pulaaraangamiuk siniffiata eqqaani issiasarpoq. Allantik pulaartoqaraangat anaanami inanut iserusuppallaarneq ajorpoq - pulaartunngooq qiaannartarmata. Nivip anaanani sivisuumik imminneeqatigisarunnaaramiuk tikka pissusilersuutaalu allagisalerpai. Tassa anaanaa napparsimasorujussuanngorsimavoq. Assut anniarpasittarpoq. Nivi anaanaminut pulaarusukkunnaarpoq. Maqaasina suli sakkortusiartuinnarpoq. Innaraangami qiasalerpoq, aammalu qiimavallaarunnaarluni. Meeq-qerivimmi pissusilersuutai allanngorput. Neriumajunnaartarpoq assullu nipaattarluni. Ataataata napparsimmavimmut pulaaqtiserisaraluarpa. Kisianni Nivi piumarpiarneq ajorpoq, tassa anaanani allagisaramiuk. Nivip qatanngutini angunnilu ilaginerusalerpai. Anaanani eqqartorpallaarunnaarpa.

Qupperneq 16

Anaanap toqulerneru

Kiistiinap nappaataa iluarsineqarsinnaanngilaq. Sivisuumik napparsimmavimmi uninngareerami angerlarallartarpoq. Meeqqat anaanaat suli napparsimajartuinnarpoq. Siornatigutut iliorsinnaajunnaarpoq. Kapitittarpoq iisartagartortarlunilu. Kiistiinap illup iluani suliassat isumagineq sapilerpai. Nivip ataataa suliffeqarpoq, taamaattumik ikiorteqartalerput. Ullut ilaanni meeqqat anaanaat napparsimmavimmut uneqqippoq. Sivisuumik uninngammat ataataq ilagiinnangajalerpa. Saammarsartarpa assaatigullu tigummisarlugu. Kiistiinap napparsimanerata nalaani meeqqat ilaqutaasa allat tuniortarpat, nerisittarlugit, atisassaqtartillugit napparsimmavimmullu pulaaqtigisarlugit.

Ullaat ilaanni anaanaat peqqissiiminerusutut misigaluni iterpoq. Ilaquttani qaniginerusani pulaaqquai, naggammik oqaloqatigiumallugit. Ilaquttani isermata paasitippai toqunissani qanillisoq.

Kisianni ajuusaarpallaaqqunngilai. Nappaatimi anniartitsinera qaangerusuppaa. Anaanap meeqqani ataasiakkaarlugit oqaloqatigalugillu inuulluaqquai. Kunissorpai eqitaarlugillu. Nivi nukarlummat

arnaata pakkutaarnerusutut qimakkusunngitsutullu eqitaaginnavippaa. Anaanaa qullilivoq. Peerukkuni Nivi naalattuunissaanik oqaaqjissarpaa. Ilaqutaasunut anaanaat qujassuteqarpoq. Meerannguami qimalikkami isumagilluarneqarnissaat kissaatigaa. Kinguninngualu sinilerpoq - toqullunilu.

Qupperneq 18

Kisimik angerlarput

Nivip qatanngutai qiapput. Paasivaat anaanartik iteqqissanngitsoq. Nivip toqu sunaasoq nalugamiuk suli iluamik paasisaqarpasinngitsutut ippoq. Ataatani qullilisoq isigigaluarppaa. Assaatigut tasiaramiuk malugisinnaavaa sajuttoq.

Meeqqat anaanartik inuulluaqqoreeramikku angerlarput. Ataataata oqaluttuuppai anaanartik takoq-qissinnaajunnaaraat. Meeqqat toqqissiseriarlugit angutaata toqusup atisassai napparsimmaviliaappai.

Qupperneq 20

Kipisaneq

Meeqqat anaanamik toqunerata kingorna maqaaseqaat. Nivi neriumajunnaartarpoq. Unnukkut sinilluni iteraangami qiaatigaluni anaanaartulersarpoq. Meeqquerivimmi meeraqatiminut sorraallisaartalerpoq. 'Anaana'-mik oqartut tamaasa isikkorluttalerpai. Angerlaraangami ataatani apersortalerppaa sooq anaanani takoqqissinnaanngikkini. Assummi ornikkusukkalarppaa. Napparsimarusuttalerpoq, anaananigooq orninniassagamiuk.

Qaammatil arlalissuit qaangiummata Nivip anaanani eqqartorpallaarunnaarpaa, nalliuttunili anaanami ilerra naasortaleriartortarpaa. Nivip anaanani suli maqaasisaraluarlugu qiimmannerulerpoq.

Qujanartumik qangatut pissutsini ateqqippaa.

Suliassaq 1

Apeqqutit akikkitt

1. Atuakkiortoq qanoq ateqarpa? _____
2. Atuagaq qanga saqqummerpa? _____
3. Nivi qassinik ukioqarpa? _____
4. Nivip qatanngutai ilisaritikkit. _____
_____
5. Nivip anaanaa ilisaritiguk. _____
_____
6. Nivip ataataa ilisaritiguk. _____
_____
7. Nivi angajoqqaami sulineranni sumiittarpa? _____
_____
8. Nivip meeqqerivimmit angerlaraangami kina ilagisarpaa? _____
_____
9. Nivip kina asavaa? _____
10. Kiistiina ullut ilaanni qanoq misigisaqarpa? _____
_____
11. Novembarimi anaana qanoq oqarpa? _____

12. Sooruna Nuummut nuunniartut? _____
13. Kikkut Nuummut nuussappat? _____
14. Sooq ataata Nuummut nooqataassanngila? _____
_____
15. Qaqugukkut Nuummut nuuppat? _____
16. Nuummi inissiartaavat qanoq ippa? _____
17. Inissiat sumiippa? _____
18. Qupperneq 5-mi sila qanoq ippa? _____
19. Sooruna Kiistiina nakorsiartoq? _____
20. Nakorsaq qanoq oqarpa? _____
21. Kiistiina Danmarkimukarmat Nivikkut qatanngutigijt sumut aallarpat? _____
_____
22. Kiistiinap aallalerami meeqqani qanoq neriorsorpai? _____
_____
23. Nivi ulloq suna inuussiortarpa? _____
24. Nivi qassinik ukioqalerpa? _____
25. Kiistiinap Danmarkimit suna nassiuppaa? _____
_____
26. Nivi anaanaminit sutaarpa? _____
27. Ataataq Nivi qatanngutaalu januarip 20-ani unnukkut qanoq oqaluttuuppai? _____
_____
28. Januarip 21-ani susoqarpa? _____
29. Kiistiinap kina oqaluuteqqaarpaa? _____
30. Nivip anaanani oqaluukkamiuk qanoq ippa? _____
_____
31. Ataataq oqarasuaat iligamiuk qanoq iliorpa? _____
_____
32. Februaarimi susoqarpa? _____
33. Timmisartoqarfimmiit angerlarmata susoqarpa? _____
_____
34. Najuuttut ilaat qissapput, sooq? _____
35. Nivip, Ujaqqap Najallu anaanartik qimakkusunngilaat, sooq? _____
_____

Suliassaq 2

Apeqqutit akikkit

1. Anaanap tikinnerata kingorna suna nangipaat? _____
2. Anaana tikinnermi kingorna qanoq ippa? _____
3. Nivi anaananilu marluullutik susarpat? _____
4. Unnuit ilaanni susoqarpa? _____
5. Anaana unikkiartulermat kiap ilagivaa? _____
6. Nivip anaanaa qanoq sivistigisumik napparsimmavimmi uninngava? _____
7. Nivip anaanani pulaaraangamiuk sumi issiasarpa? _____
8. Anaanap napparsimmavimmiinnini qanoq igivaa? _____
9. Sooruna Nivip anaanani pulaarumajunnaaraa? _____
10. Nivip napparsimmavimmiikkaangami pissusaa oqaluttuariuk. _____
11. Sooruna Nivikkut ilaqtariit ikiortitaartut? _____
_____
12. Ullut ilaanni anaanap qanigisani tamaasa aggersippai, sooruna? _____
13. Anaanap qitornaminik ataasiakkaarinnilluni oqaloqateqarnera oqaluttuariuk. _____
_____
14. Anaana toqummat qimagaasut qanoq ippat? _____
15. Ataataq anaanap toqunerani napparsimmavimmukalerami sunik nassarpa? _____
_____
16. Meeqqat anaanap toqunerata kingorna qanoq ippat? _____
17. Nivi anaanap toqunerata kingorna meeqquerivimmi qanoq ittarpa? _____
_____
18. Nivip anaanap iliviata qaanut suna ilivaa? _____
19. Nivi naggataatigut qanoq iliva? _____

Nivis familie

Engang var der en pige der hed Nivi. Nivi er 3 år. Naja og Ujarak er hendes søskende. Naja er 9 år. Ujarak er 10 år.

Nivis mor Kiistiina er 33 år. Denne arbejder som kontorassistent. Nivis far Eliarsi arbejder på kommunens værksted.

Naja og Ujarak har en anden far. Deres mor har haft en anden mand men hun er skilt.

Nivi er i børnehave når hendes forældre arbejder. Når hendes søskende har fri fra skole er hun sammen med dem.

Rejsen til Nuuk

Nivi elsker sine søskende og sine forældre meget. Hendes mor er begyndt at blive træt og har smerter.

I begyndelsen af november siger Nivis mor at de bliver nødt til at flytte til Nuuk. Hendes mor skal på kursus i et halvt år. Søskendeflokken glæder sig til at de skal flytte til Nuuk.

I slutningen af december flytter Nivi og de andre til Nuuk. Deres far bliver i deres hjemby fordi han ikke kan forlade sit arbejde.

Nivi kommer i en ny børnehave i Nuuk. Hendes søskende begynder i skolen.

De kommer til at bo ved siden af hvor deres mor går i skole. Lejligheden er mindre end de er vant til – men da de kun skal være i Nuuk i et halvt år er de tilfredse.

Nivis mor rejser

Det er vinter og meget koldt. En dag da Nivis mor har meget ondt i maven går hun til læge. Lægen siger at hun skal til Danmark på Rigshospitalet for at blive nærmere undersøgt.

Det er nødvendigt for Nivis mor at afbryde sin skolegang. Nivi og de andre bliver nødt til at rejse til deres hjemby til deres far.

De rejser, og to dage efter rejser deres mor til Danmark. Inden hun rejser lover hun sine børn at hun nok skal ringe til dem.

Nivi har fødselsdag

Mens Nivis mor er i Danmark, har hun (Nivi) 4 års fødselsdag den 20. januar.

Selvom Nivi savner sin mor er hun meget glad på sin fødselsdag. Om aftenen ringer hendes mor til hende for at ønske hende tillykke med fødselsdagen. Hun spørger om hun har fået det hun har sendt til hende. Nivi har fået tilsendt noget flot tøj af sin mor. Hendes mor har også skrevet til hende. Hendes far læste det højt for hende.

Nivi græder fordi hun savner sin mor, men hun ved godt hun kommer igen.

Om aftenen da de er kommet i seng, fortæller far Nivi, at da mor er syg kommer hun først hjem når hun er helbredt.

Det skulle vise sig at de skulle få en ikke så rar besked!

Den dårlige nyhed

Dagen efter Nivis fødselsdag ringer hendes mor fra Danmark. Først snakkede far med hende. Man kunne se på hans ansigt at han havde fået en sørgelig besked. Da hun har talt med hendes far taler hun på skift med de forskellige søskende. Deres ansigter er glade selvom de er lige ved at græde fordi de savner hende.

Da Nivi snakker med sin mor fortæller hun hende først hvad hun har fået i fødselsdagsgave. Til sidst lader hun sin mor vide hvor meget hun savner hende. Nivi græder, hun kan også mærke at hendes mor græder.

Da de har lagt røret på samler faderen børnene og fortæller hvad han har fået at vide: Mor har fået en uhelbredelig sygdom, og at hun en dag dør.

Nivi kan ikke rigtig forstå dette. Hun græder sig kun til hun skal gense sin mor. Hendes søskende får tårer i øjnene da de hører den sørgelige besked.

Nivis mor ankommer

I starten af februar ankommer Nivis mor fra Danmark. De kan godt mærke at deres mor går på en anden måde. Hendes ansigt virker glad, selvom hun også virker meget træt.

Da de kommer hjem, kommer andre familiemedlemmer. Da Nivis mor har så meget at fortælle lytter gæsterne, og nogle af gæsterne får tårer i øjnene.

Nivi og hendes søskende har savnet deres mor så meget at de næsten ikke vil gå væk fra hende, og de vil ikke væk fra hendes side.

Nivi og hendes mor

Efter Nivis og de andres mor er kommet genoptager de dagligdagen fra tidligere. Men da deres mor er begyndt at blive træt holder hun op med at arbejde. Hun er nu hjemme hele tiden. Når Nivi kommer hjem fra børnehaven, og hendes mor skal nogen steder, går hun med hende.

En dag da Nivis mor skal til læge er hun med. Hun snakker længe med lægen. Hun skal om aften-

en indlægges på sygehuset. Der er ikke andet at gøre end at være tålmodig og finde sig i det hvis hendes mor skal blive rask.

Da de har spist om aftenen fortæller Nivis mor sine børn at hun skal indlægges på sygehuset. Hun ved ikke hvornår hun kommer hjem.

Da deres mor skal indlægges går deres far med på sygehuset. Børnene vil ellers ikke slippe deres mor. Da de skal i skole næste dag siger de farvel til deres mor og går i seng.

Savnet til mor

Nivis mor Kiistiina er indlagt længe på sygehuset. Børnene – og andre familiemedlemmer – besøger hende.

Når Nivi besøger sin mor sidder hun ved siden af sengen. Når der er andre besøgende har hun ikke så meget lyst til at gå ind på stuen – for de besøgende græder hele tiden.

Da Nivi ikke længere er så meget sammen med sin mor syntes hun at hendes duft og opførsel har ændret sig. Det er fordi hendes mor er blevet meget syg. Hun virker som om hun har mange smerter. Nivi vil ikke længere besøge sin mor. Hendes savn er blevet endnu stærkere. Når hun går i seng græder hun, og hun er heller ikke så glad mere.

Hendes opførsel i børnehaven ændrer sig. Hun vil ikke længere spise og hun er også meget stille. Hun går ellers med sin far på besøg på sygehuset. Men Nivi vil ikke rigtig med længere, for hun syntes hendes mor har ændret sig.

Nivi er nu mere sammen med sine søskende og sin far. Hun er næsten holdt op med at omtale sin mor.

Mors død

Kiistiinas sygdom kan ikke helbredes. Efter at havde været på sygehuset i lang tid er hun begyndt at komme lidt hjem.

Børnenes mor bliver mere og mere syg. Hun kan ikke gøre som før. Hun får indsprøjtninger og piller. Kiistiina kan ikke længere klare det huslige arbejde. Nivis far har arbejde, derfor får de nu en medhjælper. En dag bliver børnenes mor igen indlagt på sygehuset. Da hun er indlagt længe er far sammen med hende næsten hele tiden. Han prøver at lindre hende og holder hende i hånden.

Mens Kiistiina er på sygehuset tager resten af familien sig af børnene, giver dem mad og tøj og tager med dem på besøg på sygehuset.

En morgen vågner deres mor og føler sig mere syg end ellers. Hun beder sine nærmeste og sin familie om at komme på besøg for at snakke med dem en sidste gang.

Da hendes familie er kommet ind lader hun dem vide at døden er nær. Men hun beder dem om ikke tage det alt for tungt. Hun vil gerne udfris af sin sygdom og smerte.

Mor snakker enkeltvis med sine børn og siger farvel til dem. Hun kysser og omfavner dem. Da Nivi er den yngste omfavner hendes mor hende ekstra meget og krammer hende og ville ikke forlade hende. Hendes mor får tårer i øjnene. Hun siger at Nivi skal opføre sig pænt når hun er borte.

Deres mor takker familien. Hun ønsker at der vil blive taget godt af hendes børn som hun nu er ved at efterlade.

Lidt efter falder hun i søvn – og dør.

De går hjem alene

Nivis søskende græder. De forstår at deres mor ikke vågner igen. Da Nivi ikke rigtig ved hvad døden er, er det som om hun ikke rigtig har forstået det.

Hun ser på far, der har fået tårer i øjnene. Da hun tager hans hånd kan hun mærke at den ryster.

Da børnene har sagt farvel til deres mor går de hjem. Deres far fortæller dem at de ikke mere får deres mor at se.

Efter at havde beroliget børnene går faderen på sygehuset med tøj til den afdøde.

Længsel

Efter deres mors død savner børnene hende meget. Nivi vil ikke længere spise. Når hun om aftenen er faldet i søvn vågner hun grædende op og kalder på sin mor. I børnehaven er hun blevet fræk over-

for de andre børn. Hun nidstirrer alle der siger ”mor”. Når hun kommer hjem spørger hun sin far hvorfor hun ikke kan se sin mor igen. Hun vil så gerne hen til hende. Hun begynder at ville være syg, for hun skal over til sin mor.

Efter nogle måneder holder Nivi næsten op med at omtale sin mor, men ved højtider går hun til sin mors gravsted med blomster.

Selv om Nivi stadig savner sin mor begynder hun at blive gladere. Heldigvis vender hun tilbage til sit gamle jeg.

Svære gloser

1. CANCER / KRÆFT	8. ØNSKER	15. HOSPITAL
2. ALVORLIG SYG	9. BEHANDLING	16. STØTTE
3. BEKYMRET	10. MEDICIN	17. PSYKISK
4. KED AF DET	11. UHELBREDELIG	18. INDESLUTTET
5. NEDTRYKT	12. SMERTER	19. ENSOM
6. FORHÅBNINGER	13. SYGEPLEJERSKE	20. PSYKOLOG
7. TANKER	14. LÆGE	

Opgave 1

Du skal svare på spørgsmålene

1. Hvad genoptager de efter mors ankomst? _____
2. Hvordan har mor det efter sin ankomst? _____
3. Hvad gør Nivi og hendes mor sammen? _____
4. Hvad sker der en aften? _____
5. Hvem tager med mor da hun bliver indlagt? _____
_____
6. Hvor længe er Nivis mor indlagt? _____
7. Hvor sidder Nivi når hun besøger sin mor på sygehuset? _____
_____
8. Hvordan har mor det på sygehuset? _____
9. Hvorfor vil Nivi ikke besøge sin mor mere? _____
_____
10. Fortæl om Nivis væremåde når hun er på sygehuset. _____
_____
11. Hvorfor får Nivi og hendes familie en hjælper? _____
_____
12. Mor beder en dag sine nærmeste om at komme på besøg, hvorfor? _____
_____
13. Fortæl om mors ene-samtaler med børnene. _____
_____
14. Hvordan har de det da mor dør? _____

15. Hvad medbringer far til sygehuset efter mors død? _____
_____
16. Hvordan har børnene det efter mors død? _____
_____
17. Hvordan har Nivi det i børnehaven efter mors død? _____
_____
18. Hvad lægger Nivi på mors gravsted? _____
19. Hvordan har Nivi det til sidst? _____

Opgave 2

Du skal besvare spørgsmålene

1. Hvad hedder forfatteren? _____
2. Hvornår blev bogen Nivi udgivet? _____
3. Hvor gammel er Nivi? _____
4. Præsenter Nivis søskende. _____
_____
5. Præsenter Nivis mor. _____
6. Præsenter Nivis far. _____
7. Hvor er Nivi når hendes forældre arbejder? _____
_____
8. Hvem er Nivi sammen med når hun kommer hjem fra børnehaven? _____
_____
9. Hvem elsker Nivi? _____
10. Hvad føler Kiistiina en dag? _____
11. Hvad siger mor i november? _____
12. Hvorfor er det de skal flytte til Nuuk? _____
_____
13. Hvem er det der flytter til Nuuk? _____
14. Hvorfor flytter far ikke til Nuuk? _____
15. Hvornår flytter de til Nuuk? _____
16. Hvordan er deres lejlighed i Nuuk? _____
_____
17. Hvor ligger deres bolig? _____
18. Hvordan er vejret på side 5? _____
19. Hvorfor går Kiistiina til læge? _____
20. Hvad siger lægen? _____

21. Da Kiistiina rejser til Danmark, hvor rejser Nivi og hendes søskende hen? _____
_____
22. Da Kiistiina rejser, hvad lover hun så sine børn? _____
_____
23. Hvilken dag har Nivi fødselsdag? _____
24. Hvor gammel bliver Nivi? _____
25. Hvad sender Kiistiina fra Danmark? _____
_____
26. Hvad får Nivi af sin mor? _____
_____
27. Hvad fortæller far Nivi og hendes søskende den 20. januar om aftenen? _____
_____
28. Hvad sker der den 21. januar? _____
29. Hvem taler Kiistiina først med? _____
30. Hvordan har Nivi det (hvordan føler hun) da hun taler med sin mor? _____
_____
31. Hvad gør far da røret er lagt på? _____
_____
32. Hvad sker der i februar? _____
33. Hvad sker der da de kommer hjem fra lufthavnen? _____
_____
34. Nogle af de tilstedeværende græder, hvorfor? _____
_____
35. Nivi, Ujarak og Naja vil ikke forlade deres mor, hvorfor? _____
_____

Ordtest

1. Napparsimavoq	2. Nivip anaanaa	3. Qatanngutit	4. Meeqqerivimmiit- tarpoq	5. Kommunep sulliviani
6. Anniaateqarpoq	7. Pikkorissassaaq	8. Suliffini	9. Kisianni	10. Aallarput
11. Sivisuumik	12. Atisat alutornartut	13. Qivavoq	14. Ataataata atuffappaa	15. Siullermik
16. Nuanniitsoq	17. Ataatarsiaq	18. Qimanneq saperpaat	19. Oqarasuaat	20. Kiinaa
21. Ajuallakkaluar- poq	22. Takummaapput	23. Napparsimma- vimmut unippoq	24. Ilersimasut	25. Sivisuumik
26. Sakkortusiartuin- narpoq	27. Angunnilu	28. Allatut ajornartumik	29. Anaanani eqqartorpallaa- runnaarpaa	30. Aqagumut
31. Inuuissioramat	32. Pulaartut	33. Kaffisorput	34. Danmarkimit tikippoq	35. Nakorsaq
36. Unnukkuani	37. Tamanna	38. Qilanaarivaa	39. Ullullu ilaanni toqjumaartoq	40. Qaqugu

_____ ajunngillat

_____ kukkuvakka

APOLLO 11

„INUMMUT alloriarneq mikisooq – inuiaqatigiissuarnut alloriarneq angisooq.” Taama Neil Armstrong juulip 20-ani 1969-imi qaammat tutillugulu - oqarmioq. Ilami alloriarnerup annertussusia. Qangarsuarli silaannarsualiarnissaq takorloorneqartuarsimalluni ulloq taanna piviusunngorpoq. Soorunami kalaallit radiokkut tusarnaaqataapput. Taamanimi sulii kalaallit fjernsyneqanngillat, nunanili allani qaammammut nunninneq isiginnaarneqarpoq.

Amerikamiut Neil Armstrong, Michael Collins kiisalu Edwin Aldrin julip 16-iani 1969 qaammammukarlutik aallaannaqaat. Nalunaaquttap akunneranut 40.000 kilometerisut sukkatigipput, tassa timmi-sartumit jetmaskinalimmit 30-riaammik sukkanerullutik. Aallaqqaaramik orsussaqaarfik attappaat, minutsilli aqqaneq marlussuit qaangiummata taanna katatsinneqarpoq. Ullut pingasut ingerlaarput. Seqinermit uunneqarumanatik angallataat kaaverusaartuarpoq. Ingerlanerminni puussiaaqaniittunik nerisarput, silaannarsualiartaatip iluani suut tamarmik oqimaassuseqaratik qangataannarmata. Neri-sassat assigiinngitsut 100-t imigassallu assigiinngitsut 754 nassarpaat. Qaammammut mikkunik silataani atugassaminnik atisalisarput.

Mittaaat silaannarsuakkut angallateerannuaq atorlugu Armstrong Aldrinilu mipput. Collins angallammiiginnarpoq ilani utaqqillugit. Qaammammiinnerminni silaannarmik nammattakkaminniittumik silaannalersorneqarput. Qaammammi silaannaqanngilaq.

Assilleeqattaarput kiisalu ujaqqanik pujoralannillu katersillutik. Soorunami aamma Amerikamiut erfalasuut napparpaat, taannali savimineeqqanik qerattaqquteqarpoq qaammammi anoreqanngimat. Aldrin alloriarujussuaraangami soorlu poortalik, soorlu filmimi sukkaallisitatut pisuttoq. Nal. ak. pingajuata affaa sulereerlutik mittaammut uterput. Qangattaramik angallammut ikkugunneqarput nunarsuullu tungaanut aallarlutik.

Nunarsuatta silaannaanut pileramik angallatip silataa iffiorfimmiit 25-riaammik kissarnerulerpoq. Angallat kissartumut illersuuteqarpoq, taamaattumik ajoratik angallat kigaallassaaserlugu Manerassu-armut miinnaqaat.

Tullianik sumummita missappat?

Apollomi inuttaasut atisaat

Inuit qaammammi illersuuteqaratik inuusinnaanngillat.

Atisat pujoralaaqqanut, sukkaqalutik silaannarsuakkoortartunut, illersuutaapput. Aammattaaq angalasup timaata kissassusianut iluatigut atisat aqutugalugit illersuutaavoq.

Suliassaq A

Oqaaseqatigiit nutsikkitt

1. Ilami alloriarnerup annertussusia.

---

2. Qaammammut mikkunik silataani atugassaminnik atisalisarput.

---

3. Angallat kissartumut illersuuteqarpoq, taamaattumik ajoratik angallat kigaallassaaserlugu Manerassuarmut miinnaqaat.

---

4. Inuit qaammammi illersuuteqaratik inuusinnaangillat.

---

5. Minutsit pingajuata affaa ingerlareerpat orsuusivik siulleq imaarutissaaq katatsinneqarlunilu.

Suliassaq B

Suna	Kikkut	Qanga

Suliassaq C

Apeqqutit akikkit

1. Oqaaseqaat tusaamasaaq kimit oqaatigineqarpa? _____
2. Kikkut raketimi ilaappat? _____
3. Raketi qanga qaammammut mippa? _____
4. Raketi qanoq sukkatigisumik ingerlava? _____
5. Orsuusivik siulleq sooq minutsit 2½-it ingerlanerani katatsinneqarpa? _____
_____
6. Minutsit 8½-it qaangiummata susoqarpa? _____
7. Ullut qassit ingerlaarpat? _____
8. Angutit pingasut angalanermi sutorpat? _____
9. Mikkamik kina angallammiiginnarpa? _____
10. Sooq pisariaqarpa qaammammi aaliangersimasunik atisaqassalluni? _____
_____
11. Neil Armstrong Edwin Aldrinilu qaammammi sulerippat? _____
_____
12. Qanoq sivilutigisumik qaammammiippat? _____
13. Raketi nunarsuatta silaannaanut pilerami qanoq kissartigiva? _____
_____

Ane-Johanne Petersen (Asannineq, Atuakkiorfik, 1991)

Asannineq sunaana? Asannineq misigissutsinik tunisisuuvoq, assigiinngitsunillu nuannersunik misigisitsisarluni. Asannileqqaaravit eqqaamaviuk? Qanoq misigisimavit? Ilaa nuanneq, nalunanga-japporluunniit qanoq oqaatigissanerlugu, allaaserissanerlugu.

Ullaajuvoq nalunaaqutaq 7.00. Aa' makinnissaq aasiit eqjanaq. Ullulluaasiit assigiiaginnalerlutik. Sunik arlaannik pissanganartunik nuannersunilluunniit pisoqalaartaralaruni nuannissagalarpoq. Aa' eqeersaannaleqaanga eqqarsarlungalugu ullumili qiimanerulariarit, immaqa taava ullup aamma qiimaf-figinerussavaatit. Imminut pinngitsaalillunga makiterpunga. Ilakka makereersimapput. Iggavimmiip-palupput qiimaqalutillu radio tusarnaarpaluppaat. Ilakka go'morn'eerpakka, takugaminggalu napparsimanersunga aperipallapput. Ullaammi tamaasa qiimajuaannartarsimagalarpunga. Taannaqa ilakka pilerput, arlaannik pisoqarnialernera eqqartorlugu. Aa' tusaajumlahagit uffarniarlunga uffarfiliarpunga, immaqa eqeerumaarpunga. Taannaqalimi tralalaartuinnangorpunga, ilami soorlu ullumi pissanganartunik pisoqartussaasoq. Pissangaammerpunga allaallumi nuannaajummertalerlunga.

Atuarfimmu isertungalu sianeq sianerpaluppoq. Ullaq manna tiimit siulliit marluk qallunaatuussagut. Pisarnermisut aasiit Johni inortuivoq. Atuaqatigiilluta katilluta 15-iuvugut.

Tiimit pingajuanni kalaallisoortussaavugut. Isaagatta klasselæreritta oqarfigaatigut avannaamiumik Nickimik atilimmik atuaqatitaalersugut. Taannaqami pissangalerpugut. Kiisami kasutturpaluttoqarpoq, ataatsikkoorluta iseqqusilluta suaarpugut. Nipaarutivippugut, nuileriallartoq WAOW, inequnaq!!! Isiinnavilluni orlungajajaqaaq, takuarput kanngutsiallattoq, ilavullu nipituumik illarnaveersaarput. Issiavimmut inoqanngitsumut ingippoq, klasselærerittalu apersulerpaa. Uagullu niviarsiaqqat Nicki isigiinnavillugu kiisa tiimi naavarput, tassali iggoraarsuungaarmat. Ingerlaannaq atuaqatigiinnut sungiussivoq. Asannilersimagunarpunga. Ullaat tamaasa isaaginnarlutalu maqaasisimasutut misigisarpunga, ilaannikkut allaaneq ajorpoq Nicki sivisoorujussuarmik takusimanagu. Uffali ippassaammat atuareernerup kingorna naapittaqaatlarlugu. Isaareeraangatta agginngilaaginnartorlu eqqarsalersaraanga immaqa napparsimasoq,

ØV!!! Aggeraangalli qanga oqiliallannaq!!! Uummatiga kassulertaraaq nuannaajummertaraaq. Tassaana nuannaajummerluni misigisaq nuannersoq!!!

Kiisa immitsinnut pisarikaseqaagut. Tassaana qitittuliartaleqqaarluta immitsinnut pisarisugut. Taamanikkut arfininngornikkuinnaq qititsitsisalmata inuusuttuararpaaluit orniguttarput, qititsitsisarnerlu arfineq marluninngaanniit unnuap qeqqata tungaanut ingerlasarpoq, tassa nuan'.

Arfininngorneruvoq, nerereeratta ilakka qitittuliarsinnaanerlunga (diskoriarsinnaanerlunga) aperaakka. Akuerivaannga, kisiannili aatsaat errueqqaarlunga. Erruereerama uffapallariarlunga atisat kusanarnerriorlugit ativakka, piareeramalu qitittuliarpunga. Inuusualuit takkuteersimapput, ilaallu atuaqatikkalumi soorunami nalunngisaraakka.

Iserneq 20 kr-eqarpoq, unnummullu NBO (Nuuk By Orkester) diskortitsisussaapput, taakkulu diskortitsigaangamik nipilersuutinik assut nuannersunik appittarput. Atuaqatikka inersuarmi issiapput, kisianni Nicki sulit takkussimangilaq. Gangimut aggernersoq takuniarlugu anillattaqattaarpunga. Bænkimut ingillunga utaqqerujuulerpara, aarimmi isilerpoq uummatigalu tillertuinnangorpog, takunngitsuusaalerpara. Iserpoq. Kavaajani nutarpassisoq nivinnngiarlugu takugaminga ilasseriarlunga saninnut ingippoq, aperalungalugu qassinut isersimanersunga. Nalunaaqutaq qiviarpaa, massakkut arfineq-pingasunut qiteqquppoq, akivaralu arfineq-marluk qaangilaarnerani isersimallunga. Alakkaaqatigerusunnginnerinni aperaaq. Soorunami angipallappaa. Sodavandisiniariarlunga nerrivimmut ingikkiartorpunga. Nerriviit tamarmik ataatsimik naneruuteqarput. Nickip takugaminga sodavandiseriarluni saninnut ingippoq, aperivorlu imikkagut nungukkutsigit qiteqatigiissanersugut.

NUAN', unnuk qitiinnavilluta naavarput. Nipilersuut kingulleq pikkunarnerpaavoq. WHAM-ikkut »Careless Whisper« appippaat. Nuanningaarmat ilisimajunnaangajavippungaluunniit, qasseriarlungamita anersaapiloornerpunga.

Kavaajavut aariarlugit Nicki aperivoq aneeqqaalaarusunnginnersunga, sallullungalu akivara angerlartariaqarlunga. Takuniaannarniarlugu qanoq iliussanersoq. Uteriippalulluni akivoq qummut pisussagutta qanissagaluarlunga. Illariarpunga, paasigamiullu salloqittarinni malersulerpaanga. Aqquataani ikaatigaluta ingerlaruoorpugut. Matutta silataanut pillutalu sinilluaqqoriarlugu isileruttortunga nusuppaanga aperalungalu aqagu sussanersunga. Tupannermit illariarpunga arriitsunnguamillu qiviarpara. Klubiliassallunga oqarfigaara, klubimilu naapiinnarsinnaasugut. Qungujuppoq arriitsunnguamillu kunikkiartuarpugut. Sigguvut attuummata qanga ilukkut kissaallak. Immitsinnut sinilluaqqoriarluta nuannaajummertorujussuullunga iserpunga.

Innarpunga eqqarsaatikkalu sarsuatilerlugit. Sequnngeraangama saninniittutut misigisarpara, sulimi tipaa naamasinnaagakku ... snif ... snif ... hmm, angutersun' tipigik igg'.

Kiisa ullut tamaasa ilagiittalerpugut, immitsinnullu takusaqattaartalerluta. Naa' asannillunimi nuanneq!!! Igg' asanerpaasara asasannguara!!!

Oqaatsit

Misigissutsinik	følelser
Assigiaaginnalerlutik	ensartede / altid det samme
Imminut pinngitsaalillunga	jeg tvang mig selv
Pisarnermisut	som sædvanlig
Avannaamiumik	en fra Nordvestgrønland
Kanngusutsiallattoq	blev flov
Immitsinnut pisarikaseqaagut	vi fik endelig hinanden
Takunngitsuusaalerpara	jeg lod som om jeg ikke så ham
Naavarput	afsluttede
Uteriippalulluni	lød stædigt
Sigguvut	vore læber
Eqqarsaatikkalu sarsuatilerlugit	mindedes jeg / jeg lod mine tanker vandre

Suliassaq 1

Oqaatsit nutsikkitt (oversæt ordene)

1. Asanninneq _____	11. Ilakka _____
2. Ullaajuvoq _____	12. Uffarfiliarpunga _____
3. Eqqarsarlungalu _____	13. Ingikkiartorpunga _____
4. Avannaamiumik _____	14. Misigisarpunga _____
5. Errueqqaarlunga _____	15. Ilasseriarlunga _____
6. Qitiinnavilluta _____	16. Illariarpunga _____
7. Ilagiittalerpugut _____	17. Ingerlarujoorpugut _____
8. Tipigik _____	18. Apersulerpaa _____
9. Tillertuinnanngorpoq _____	19. Nutarpasissoq _____
10. Naneruuteqarput _____	20. Imminut pinngitsaalillunga _____

Suliassaq 2

Apeqqutit akikkitt (svar på spørgsmålene)

1. Atuakkiortoq qanoq ateqarpa? _____
2. Oqaluttuartoq suua? _____
3. Oqaluttuaq qassinut aallartippa? _____
4. Oqaluttuartup ilai (ilaqutai) sumiippat? _____
5. Oqaluttuartup ilai (ilaqutai) sulerippat? _____
6. Oqaluttuartup ilai (ilaqutai) qanoq ippat? _____
7. Oqaluttuartoq uffarfimmi suleriva? _____
8. Tiimit siullit marluk atuarfimmi sussappat? _____
9. Atuaqatigiit qassiuppat? _____
10. Kinaana inortuisartoq? _____
11. Tiimit pingajuanni sussappat? _____
12. Klassimi nukappiaraq nutaaq qanoq ateqarpa? _____
13. Nicki suminggaanneerpa? _____
14. Nicki iserami sungajappa? _____
15. Nicki sumut ingippa? _____
16. Niviarsiaqqat Nicki pillugu qanoq isumaqarpat? _____
17. Kinaana asannilersoq? _____
18. Qassinngornikkut disko-qartarpa? _____
19. Qassinit qassinut disko-qartarpa? _____
20. Oqaluttuartoq diskoriartinnani sua? _____

21. Disko-mut iserneq qanoq akeqarpa? _____
22. NBO qanoq isumaqarpa? _____
23. Oqaluttuartoq disko-mut qassinut iserpa? _____
24. Nicki disko-mut qassinut iserpa? _____
25. Nicki oqaluttuartorlu sumi naapippat? _____
26. Nicki oqaluttuartorlu sutorpat? _____
27. Nerrivinni soqarpa? _____
28. Kikkut qitippat? _____
29. Nipilersuut sorleq pikkunarnerpaava? _____
30. Oqaluttuartup Nickillu angerlarnerat oqaluttuariuk. _____
_____
31. Oqaluttuartoq aqaguani sussava? _____
32. Nicki oqaluttuartorlu matup silataanut pigamik suppat? _____
_____
33. Oqaluttuartoq innarami sua? _____
34. Inuusuttut oqaluttuami qassit missaannik ukioqarpat? _____
_____

NICKI af Ane-Johanne Petersen

Hvad er kærlighed? Kærligheden giver følelser, den giver forskellige dejlige følelser. Kan du huske din første forelskelse? Hvordan følte du? Det var skønt, ik', man ved næsten ikke hvordan man skal beskrive det eller skrive om det.

Det er morgen og klokken er 7, som sædvanlig er det træls at skulle stå op. Alle dagene ligner hinanden. Det ville ellers være dejligt hvis der dog bare skete noget spændende eller dejligt. Nå, jeg må hellere vågne og tænke ved mig selv at jeg hellere må være lidt mere munter, for så vil dagen måske også være munter ved mig. Jeg tvinger mig selv til at stå op. Min familie er allerede stået op. Man kan høre dem i køkken muntre og lyttende til radioen. Jeg siger god morgen til min familie, og da de ser mig spørger de om jeg er syg. For om morgenen plejer jeg jo ellers altid at være så munter.

Så kan det nok være at min familie begynder at diskutere et eller andet. Åh jeg gider ikke høre på dem og går ud i badeværelset for at gå i bad, måske bliver jeg friskere af det. Jeg begynder at tralle, jamen det er som om der i dag skal ske noget spændende. Jeg bliver helt spændt og glad.

Da jeg kommer ind på skolen ringer klokken. Her til morgen skal vi have dansk i de to første timer. Som sædvanlig kommer John for sent. Vi klassekammerater er 15 i alt. Den tredje time skal vi have grønlandsk. Da vi er kommet ind siger vores klasselærer til os, at vi får en ny klassekammerat fra Nordgrønland der hedder Nicki. Så kan det nok være vi bliver spændte. Endelig banker det på, vi råber kom ind i kor. Så bliver vi helt tavse, da han kommer ind WAOW, hvor er han sød!!! Han var lige ved at falde da han kom ind, vi så han blev lidt flov, og vi andre prøvede ikke at grine højlydt. Han satte sig på en ledig stol, og vores klasselærer begynder at spørge ham ud. Vi piger gloede hele timen på Nicki lige til timen sluttede, han var nemlig bare så lækker. Han falder til i klassen lige med det samme.

Jeg tror jeg er forelsket. Hver eneste dag lige så snart vi kom ind i klassen var det som om jeg savnede ham, det var som om det var evigheder siden jeg sidst havde set Nicki. Og det var selvom vi lige havde mødtes dagen før efter skole. Når vi lige var kommet ind og han ikke var kommet tænkte jeg straks om han mon var syg, ØV!!! Når han så kom, var det en lettelse!!! Sikke en dejlig følelse når hjertet begyndte at hamre. Det er simpelthen en så skøn følelse at få lov at mærke.

Endelig fik vi hinanden. Vi fik hinanden da vi begyndte at gå til dans. Dengang var der kun dans om lørdagen, når der var dans, kom der en masse unge, dansen var fra klokken 19 til 23.30, skønt.

Det er lørdag aften, og da vi havde spist spurgte jeg min familie om jeg måtte gå til dans, til diskotek. De gav mig lov, men først skulle jeg vaske op. Efter jeg havde vasket op, gik jeg hurtigt i bad og tog noget pænt tøj på, og da jeg var klar gik jeg til dans. Der var allerede dukket en masse unge op, nogle af dem var selvfølgelig mine klassekammerater.

Det kostede 20 kr. at komme ind, og i aften er det NBO (Nuuk By Orkester) der spiller op til dans, når de holder diskotek spiller de altid nogle dejlige melodier. Mine klassekammerater sidder i den store sal, men Nicki er endnu ikke dukket op. Jeg smutter hele tiden ud i gangen for at se om han skulle være dukket op. Jeg sætter mig på bænken og venter på ham, og så kommer han ind og mit hjerte begynder at slå hurtigt, jeg lader som om jeg ikke ser ham.

Han kommer ind.

Efter at havde hængt sin frakke, som så ny ud, op, hilste han og satte sig ved siden af mig og spurgte hvornår jeg var kommet. Jeg kikkede på uret, den var nu halv otte, og jeg svarede ham at jeg var kommet lidt over syv. Han spurgte mig og jeg havde lyst til at gå med ind og kikke. Selvfølgelig skyndte jeg mig at svare ja.

Efter at havde købt en sodavand satte jeg mig hen ved bordet. På alle bordene stod der et stearinlys. Da Nicki så mig købte han en sodavand og satte sig ved siden af mig, og spurgte om vi skulle danse når vi var færdige med vores drikkevarer.

SKØNT, hele aftenen dansende jeg. Den sidste melodi var den bedste. Det var "WHAM" der spillede "Careless Whisper". Jeg var lige ved at besvime, så dejlig var den, og jeg måtte utallige gange trække vejret dybt.

Efter vi havde hentet vore frakker, spurgte Nicki om jeg ikke lige ville med ud og gå en tur først, jeg løj for ham og sagde jeg skulle hjem. Bare for at se hvad han ville gøre. Stædigt svarede han at hvis vi gik opad ville han følge mig på vej. Jeg begyndte at grine, og da han forstod at jeg tog gas på ham gik han efter mig. Vi fulgtes ad og gik over vejen.

Da vi kom hjem og stod ved døren, sagde jeg godnat og var på vej ind, da han hev i mig og spurgte hvad jeg skulle i morgen. Jeg grinte af bar forbavselse og kikkede langsomt på ham. Jeg sagde til ham at jeg skulle i klubben, og at vi kunne mødes i klubben. Han smilede og langsomt begyndte vi at kysse.

Da vore læber mødtes var det som om der bredte sig en varme i mit indre. Vi sagde godnat til hinanden og jeg gik ind fyldt med glæde.

Da jeg kom i seng tænkte og tænkte jeg. Når jeg lukkede øjnene var det som om han var ved siden af mig, jeg kunne nemlig stadig dufte ham...snif...snif...hmm, duften af mand, skøn duft, skatter.

Så begyndte vi at være sammen hver eneste dag, og vi så altid hinanden. Ih altså hvor er forelskelse dejlig!!!

Skat, min allerkæreste elskede!!!

Suliassaq 2

Svar på spørgsmålene

1. Hvad hedder forfatteren? _____
2. Hvad er fortælleren? _____
3. Hvad tid (klokke) starter historien? _____
4. Hvor er fortællerens familie? _____
5. Hvad laver fortællerens familie? _____
6. Hvordan er fortællerens familie? (Hvordan har de det?) _____
_____
7. Hvad laver fortælleren i badeværelset? _____
8. Hvad skal de i de to første timer i skolen? _____
9. Hvor mange skolekammerater er de? _____
10. Hvem er det der plejer at komme for sent? _____
11. Hvad skal de have i 3. time? _____
12. Hvad hedder den nye dreng i klassen? _____
13. Hvor kommer Nicki fra? _____
14. Hvad var lige ved at ske for Nicki, da han kommer ind? _____
_____
15. Hvor sætter Nicki sig? _____
16. Hvad tænker pigerne om Nicki? _____
17. Hvem er det der bliver forelsket? _____
18. Hvilken ugedag er der disko? _____
19. Fra hvad tid til hvad tid er der disko? _____
20. Hvad gør fortælleren inden hun går til disko? _____
_____
21. Hvad koster det at komme ind til disko? _____
22. Hvad betyder NBO? _____
23. Hvad tid kommer fortælleren til disko? _____
24. Hvad tid kommer Nicki til disko? _____
25. Hvor mødes Nicki og fortælleren? _____
26. Hvad indtager Nicki og fortælleren? _____
27. Hvad er der på bordene? _____
28. Hvem danser? _____
29. Hvilken melodi er den bedste? _____
30. Fortæl om Nickis og fortællerens hjemtur. _____
31. Hvad skal fortælleren næste dag? _____

32. Hvad gør Nicki og fortælleren da de står udenfor døren? _____

_____

33. Hvad gør fortælleren da hun er kommet i seng? _____

_____

34. Hvor gamle ca. er de unge i historien? _____

Uagut

Emma Balslev

Asseq piviusuusaartitaq//modelfoto

Elisabeth Nielsen

Uanga Elisabethimik ateqarpunga qulingiluanillu ukioqarlunga. Nielsenimik naggateqarpunga. Nuumi blok 13-imi najugaqarpunga. Blok 13-nimi najugallit amerlaqimmata amerlanerit naluakka, aamma qassinik inoqarnerisq naluara. Blok 13-imi init quleriit tallimaapput.

Anaanaga Marthamik ateqarpoq ataatalu Erimmik.

Qatanngutigaa nukappiaraq Taatsianguamik ateqarpoq, kisianni Taatsimik taasarpaput. Taatsi sisamanik ukioqarpoq. Anaanaga Martha Ukaliusami ilinniartitsisuuvoq ataatalu umiartortut atuarianni ilinniartitsisuulluni.

Atuarfippat ateqarpoq Ukaliusaq. Uagutsinnit ungasiarpoq. Minutsit 15-it missaanni pisulluni tikitariaqarpoq. Amerlanertigut pisuinnarluta atuariartortarpugut, aatsaalli inortuileraangatta taxartarpugut. Atuarfimmu taxarneq 20 kr missaanni akeqarpoq. Ilaanni sinnartooraangatta inortuisarpunga.

Ullaat tamaasa arfineq pingasunut atuariartortarpunga kingusinnerpaamillu marlunut soraartarlunga. Nammineerlunga angerlartarpunga. Angerlaraangama matorput parnaarsimasarpoq, kisianni matuersaateqarama nammineerlunga isersinnaasarpunga.

Asseq piviususaartitaq//modellfoto

Soraaraangama anaanakkut suli sulisarput. Ataataga sisamat eqqaanni angerlartarpoq, anaanalu atuarfimmiit soraaraangami angerlartarluni. Ataatakkut sulineranni Taatsi børnehavemiittarpoq.

Atuarfimmiit angerlaraangama nipilersuutininik tusarnaartarpunga. Ilaanni iseraangama torersaasarpunga, ingammik nammineq iniga torersartarlugu.

Asseq piviusuusaartitaq//modelfoto

Ullut ilaanni anaana oqartarpoq angerlaruma torersaassasunga, soorlu erruillunga, støvsugerlunga ataatallu allaffia torersarlugu. Suliakka ajoraangata anaana oqarfigisarpaanga suliareqqeqqullugit, taava uanga eqiagigaluarlugit iluarsaateqqiinnartarpakka.

Igitassat anaana uangaluunniit igikkiartortarpavut. Suliassakka naammassigaangakkit aneertarpunga. Unnukkut nerereeraangatta ilinniagassakka sularisarpakka. Naluleraangakkit anaana ikiortarpaanga.

Unnukkut apuserisarpugut, apummik inuusaliarluta, ilaannilu sisorarluta. Timersornermik soqutigisaqanngilanga, kisianni Uummannamiikkallarama arsartaraluarpunga.

Uanga sikkileqaraluarpunga, kisianni issaq tillinneqarsimammata sikkilissaarpunga. Ajoraluaqaaq. Ujaraluaratsigilli naninngilagut.

Ikinngutikka amerlaqaat. Marianne Avijaajalu pinnguaqatiginerusarpakka, taakku aamma qulingiluanik ukioqarput. Silami attortaalisarpugut, isersimagaangattalu inuusanik biilleqqanillu pinnguartarluta.

Suliassaq 1

Oqaatsit nutsikkitt (oversæt ordene)

1. Init quleriit _____
2. Ilinniartitsisuuvoq _____
3. Amerlanertigut _____
4. Nammineerlunga _____
5. Ilaanni _____
6. Torersaasarpunga _____
7. Eqiasuppoq _____
8. Suliassakka _____
9. Issaq _____
10. Silami _____

Suliassaq 2

Oqaaseqatigiit kalaallisuunngortikkiit (oversæt sætningerne til grønlandsk)

1. Når hun er ved at komme for sent kører hun i taxa. _____
_____
2. Da hun kom hjem vaskede hun op. _____
3. Om aftenen leger hun udenfor. _____
4. Om morgenen går hun til skole. _____
5. Elisabeths lillebror hedder Taatsiannguaq. _____
_____
6. Ukaliusaq ligger midt i byen. _____
7. Der er mange (bolig)blokke i Nuuk. _____
8. Når jeg går ud låser jeg døren. _____

Suliassaq 3

Apeqqutit akikkiit (Besvar spørgsmålene)

1. Elisabeth qassinik ukioqarpa? _____
2. Elisabeth sumi najugaqarpa? _____
3. Blok 13 sumiippa? _____
4. Blok 13-imi init quleriit qassiuppat? _____
5. Elisabethip angajoqqaavi oqaluttuarikkiit. _____
6. Elisabethip qatanngutaa oqaluttuariuk. _____
7. Elisabeth sumi atuartuua? _____
8. Elisabeth atuarfimmur sooq taxartarpa? _____
9. Blok 13-imit Ukaliusamut taxarnej qanoq akeqarpa? _____
10. Elisabeth qassinik qassinut atuartarpa? _____
11. Elisabeth atuarfimiit angerlaraangami sulerisarpa? _____
_____
12. Elisabethip angajoqqaavisa sulineranni Taatsi sumiittarpa? _____
_____
13. Elisabeth unnukkut nerereeraangami sulerisarpa? _____
_____
14. Elisabeth apuserigaangami sulerisarpa? _____
15. Elisabeth qanga arsartaraluarpa ? _____
16. Elisabethip sikkilia oqaluttuariuk. _____
17. Marianne Avijaajalu kikkuuppat ? _____
18. Elisabeth, Marianne Avijaajalu sulerisarpa ? _____

Suliassaq 4

Apeqqutit arlaat ataaseq toqqaruk (Vælg en af opgaverne)

1. Ilaquttatit ilisaritikkit (præsenter din familie)
2. Pingasunngornikkut...(susarnersutit oqaluttuariuk) (Om onsdagen... (beskriv din onsdag)
3. Timersuutiga (Min sport (fortæl om din sport. Hvad, hvor, med hvem, hvorfor osv.)
4. Oqaluttuaq "Elisabeth Nielsen" naalisaruk (lav et referat af historien "Elisabeth Nielsen")
5. Multiple choicenik Elisabeth Nielsen pillugu atuaqativit suliassaanik sanagit (Lav en multiple choice opgave som de andre i klassen skal lave)

Elisabeth Nielsen

Jeg hedder Elisabeth og jeg er 9 år. Jeg hedder Nielsen til efternavn. Jeg bor i Nuuk i blok 13. Da der bor så mange i blok 13 kender jeg ikke de fleste af deres navne, og jeg ved heller ikke hvor mange der bor der. Der er 5 etager i blok 13. Min mor hedder Martha og min far Erik.

Min lillebror hedder Taatsianguaq, men vi kalder ham Taatsi. Taatsi er 4 år. Min mor Martha er lærer på Ukaliusaq og far er lærer på Søfartsskolen.

Vor skole hedder Ukaliusaq. Den ligger langt fra os. Man kan komme der på 15 min. når man går.

For det meste går vi til skole, men først når vi er ved at komme for sent tager vi en taxa. Det koster 20 kr. at tage en taxa til skolen. Engang imellem når vi har sovet over os, kommer jeg for sent.

Hver dag går jeg i skole kl. 8 og jeg får fri senest kl. 2. Jeg går selv hjem. Når jeg kommer hjem er vores dør låst, men da jeg selv har nøgle kan jeg selv komme ind.

Når jeg har fri arbejder min mor stadig. Min far kommer hjem omkring kl. 4, og min mor kommer hjem når hun har fri. Når forældrene arbejder er Taatsi i børnehaven.

Når jeg kommer hjem fra skole lytter jeg til musik. Engang imellem når jeg kommer ind rydder jeg op, især rydder jeg op på mit eget værelse.

Nogle dage siger min mor at jeg skal rydde op når jeg kommer hjem, f.eks. vasker jeg op.

Jeg støvsuger og rydder op på fars kontor. Når mit arbejde er dårligt siger mor til mig at jeg skal gøre arbejdet om igen, så ordner jeg det bare igen selvom jeg ikke gider.

Affaldet går min mor eller jeg ud og smider ud. Når mit arbejde er færdigt går jeg ud og leger.

Når vi har spist om aftenen laver jeg mine lektier. Når jeg ikke kan finde ud af det hjælper min mor mig.

Om aftenen leger vi i sneen, vi laver en snemand, engang imellem står vi på ski. Jeg er ikke interesseret i sport, men dengang jeg var i Uummanaq spillede jeg ellers bold.

Jeg har ellers haft en cykel, men da den blev stjålet forleden har jeg ingen cykel mere. Det er meget ærgerligt. Vi ledte ellers efter den men vi fandt den ikke.

Jeg har mange venner. Jeg leger mest med Marianne og Avijaaja, de er også 9 år.

Vi leger tag fat udenfor, når vi er inde leger vi med dukker eller legetøjsbiler.

Kaali

Hans Anthon Lyngge, *Atuakkiorfik*, 1995

Qupperneq 5

Ullut ilaanni arnaq angullu taxamik napparsimmavimmut ingerlapput.

Napparsimmaviup sanianut unikkamik akileeriarlutik taxamit anigamik napparsimmavimmut iseriartorput. Isermata napparsimmavimmi sulisut ilaata sumut saaffiginnissasut ajoqersuuppai. Taava utaqqilaarput.

Qupperneq 6

Kinguninngua arnaq innarfissaanut inissikkiartorpaat. Angut aniartorpoq arnaq qungujulluni kuneriarlugu inuulluaqqoreerlugu.

Oqarpoq: "Pulaarfissanngorpat takusassavakkit." Angut angerlarami kisimiilluni imminut nerisasioq.

Siullermik naatsiat qalipaajarpai.

Taava saarullik erlaveerpaa. Tingui aqajarua (kamia) suaalu (qarlii) igamut ikivai.

Saarullik aggorpaa, niaqarsua igamut ikivaa uullissanillu marlunnik avitsigami sinnera toqqorpaa. Igaani qalammata nerivoq. Kisianni nerisani nungunngilai; qaalerami.

Taamaannerani arnaq napparsimmaviup sulluini pisuttuarusaarpoq. Arriitsunnguamik ingerlasarpoq. Soorlumi nangiarpoq. Sila taarsivoq. Tassami ukialerpoq. Arnaq siniffimmut innarpoq. Angut angerlarsimasoq aamma innarpoq.

Qupperneq 8

Unnuppoq inuillu tamarmik sinilerput, kisianni napparsimasunik paarsisut pigaartut sinilinggillat.

Unnuannarsuaq arnaq tassanngaannaq iterpoq. Malugilerpaa ernisussanngorluni. Napparsimasunik paarsisumut sianerpoq siniffimmi qulaani toortagannguaq toorlugu. Qaaqqusaa tuaviinnaq aggerpoq. Taava siniffia kaassuarlugu ernisarfirmut nuuppaat. Angut angerlarsimasoq sineruttulersoq oqarasuaat sianerpoq. Angut itillingajavippoq. Angut tuaviinnaq makippoq paasilerlugu napparsimmavimmit qaaqqugaanni. Taxamik pissarsiupallappoq, atisalersupallallunilu. Tuaviinnaq anertikkartuinnaalluni anivoq taxa tikiuttorlu."Napparsimmavimmut!" Ingerlatitsisoq suaarpaa. Taannaqa aallarput. Pitsiaannaq napparsimmavik tikippaat. Angut akiliipallariarluni anivoq utertussani tigungilluunniit.

Qupperneq 10

Angut napparsimmaviup matuatigut appakaanniariartorpoq ernisarfirmut qiarpaluk tutsiuppoq: "Ungaa, unгаа, unгаа, unгаа!"

Sunaaffa Kaali inunngortoq. Kaalip ataataa anertikkartuinnaalluni ernisarfirmut iserpoq. Kaalip anaanaa siniffimmi innangavoq. Aajuna meeraarsuaq anaanami qaanut pallorluni. Isai matoqqapput, qianissartuinnaalluni qarnilu tamuasutut iliortippaa ammaqattaarlugu matoqattaarlugulu. Sunaaffa tassa Kaali. Anaanaa oqarpoq: "Ernertaarpugut." Ataataa oqarpoq: "Aap, ernertaarpugut, aqqaluarigaluit Kaali uterpoq." Anaanaa oqarpoq: "Qaa, anaanakkut sianerfigiartorniakkitt!" Kaalip ataataa anivoq sianeriarlorluni. Sianermat Kaalip aanaata tiguua, sunaaffa ilimasukkami sininngitsoq ernutar-taassasoraluni.

Qupperneq 12

Kaalip ataataa oqarpoq: "Ernertaarpugut!" Kaalip aanaa akinaniluunniit avaalaarpallaqimmat Kaalip ataataa qoqingajappoq. Kaalip ataataa oqaqqippoq: "Tamarmik ajunngillat, aqagugooq takusarniarisigik."

Kaali inunngorpoq ullormi augustip 31-ani. Tassa Kaali ullormi tassani nalliuttarpoq. Ataatsimik

ukioqalermat anaanaa ataataalu qaaqquusipput. Aggerput Kaalip aanaa aamma aataa. Kaalip anaanaa ataataalu piareersaasimapput kaagiliorlutik kaffinillu naammattunik pisillutik. Nunaqqataat arlallit aamma kaffisoriatorput. Kisianni Kaalip ataatsimik ukioqalernini eqqaamangilaa sulii qaatusimanginnaami. "Kaalip eqqaamanerpaa marlunnik ukioqalerami", ul-

Qupperneq 14

laaq aperitikkami oqarpoq: "Naamik eqqaamangilara." Aperisoq apereqqippog: "Pingasunik ukioqaleravit eqqaamaviuk?" Kaali akivoq: "Naamik eqqaamangilara, kisianni apersuinnaravit aperissavakkit: "Illit pingasunik ukioqarnikuuit?" Apersuisoq akivoq: Aap, pingasunik ukioqarnikuuvunga, kisianni eqqaamangilara."

Maannakkut tassa augustip 31-at. Kaali nalliuppoq. Arfineq marlorsuarnik ukioqalerpoq. Ullumi atuareeruni atuaqatini tamaasa imminnut qaaquai. Sodavandinngooq sukkulaatillu imertinniarpai, illulerniarpaagooq kaaginik sikunillu. Atuaqataa Suulut aperivoq: "Videoqarpisi?" Kaali akivoq: "Aap, videoqarpugut." Suulut apereqqippog: "Isiginnaassaagut?" Kaali akivoq: "Naami, anaana oqarpoq videogooq ajorpoq. Nalluttoqaraanganngooq videorneq ajorput." Kaalip qaaqquasai amerlaqaat.

Qupperneq 15

Atuaqatini tamaasa qaaqquusimavai, arnarsuit angussuillu mininnagit. Suulut aggerpoq qilernerusalarluni. Looritta kamisalarluni. Ila tuniseqaaq. Tamassa aqerluusat qalipaattillit, kigutitut saligutit, savik ukusartoq, savik sanerarmioq allallu. Suulup tunniuppaa nasaq teqqjalik. Loorittallu qiterut allannilik "Made in Hongkong". Kaalip atuaramiuk angunni aperaa: "Qanoq isumaqarpa?" Kaalip ataataa akivoq: "Hongkongimi sanaaq." Kaali aperinngitsoq Suulut aperivoq: "Tassa suna Hongkong."

Kaalip ataataa oqarpoq: "Honngip kunngia!" Suulut tupigusulluni aperivoq: "Aat?" Kaalilli ataataa illarluni akivoq: "Naamik, tassaana nuna taama atilik."

Kaalip qaaqquasai mamarsaqalutik nerillutillu imerput. Suulut neringaarami kiisa naarsui allilluinnarput.

Qupperneq 16

Suulut oqarpoq: "Kaaliaa, naakka takukkit!" Taava Suulup tujuuluni qullarpaa. Qullarmagu Kaalip ilupaqataa qullarpaa. Suulut qaalingaarami naanissimavoq qalasia siumut tikkorluni. Looritta oqarpalappog: "Ii, Suulup naarsui!"

Qupperneq 17

Taava inersimasut tamarmik Suulumut saapput. Naarsui ersiinnartut takulerlugit tamarmik illalerput. Illalermata Suulup naani illumut imilluppai, kisianni kinguninngua naavi silammut tikkoqqipput. Taanaqa Suulup naani illumut silammullu aalateqattaalerpai. Atuaqatai qitutsilerput. Taamaalluni Suulut nipituumik nissaappog. Oqarpoq: "Aa, ilorraallak!" Nissaattorlu atuaqatai tamarluinnarmik illangaaramik kiisa Loorittakkut Kaalallu natermut uppiinnarput. Taava Arnajaraq oqarpoq: "Suulunaa qaaqquusat nissaanneq ajorput!" Suulut oqarpoq: "Utoqqatserp ... aa, meeratserpunga!" Kiisami atuaqatai illarunnaarlutik eqqisseqqipput. Loorittap arnaqatini oqaluttuuppai ullumi atuarfimmi atuarlutik kisitsinerminni 2+2 nalulersimallugu. Kattak oqaratarpoq: "4." Looritta oqarpoq: "Suu, isumaliorlunga isumaliorlunga nalujunnaarpara."

Qupperneq 18

Kaalip qaaqquasani qatsutipajuppai. Aammami qasulerpoq isersimakatalluni. Taava oqarfigai: "Silamut pinnguariaarta!" Qaaqquasai tamarmik qujariallutik anipput. Silami pinnguarniarput. Taava Looritta aperivoq: "Sussuugut?" Suulut oqarpoq: "Kaali nalliukkami naalagaassooq!"

Qupperneq 19

Kaali sussuugut?" Kaali oqarpoq: "tuulian-tuulian-tuuliantaarta!" Tamarsuarmillu akipput: "Qaal!" Taava Tuuliantaarlutik aallartipput. Ualeq tamarsuat attortaalisarlutillu arsartarlutillu pinnguareeramik

qasullutik arfiningulersoq taamaatippit qujarialutillu angerlakaalerlutik. Ullup sinnerani Kaali nuannaarpoq, anaanaata inuit allarpassuit kaffimut qasarsimavai. Iserunik Kaali apeqqtigeriarlugu takkuppata assaatigut eqillugu oqarfigissavaat: "Kaali pilluarit! Qassinik ukioqalerpit?" Kaalip ammuinnaq sikilluni ukiuni taassavai: "Arfineq-marluk." Qaaqqusat akissavaat: "Aa, kiisa tassa angisuunngulerputit." Taama oqariarlutik tunniussassartik tunniutissavaat. Kaalip tunissutisiani tigullugulu tuaviinnaq inimut isertarpoq. Nerriviup qaanut ileriarlugu puuiaalissavaa. Ilaanni qilersonera peerniaasaarlugu, ilaannilu nipittartua kigutiminik kittorariarlugu, puui pappiarat alittuinnaq ammartissavai. Ammarunigit puukuat natermut igiinnassavaa.

Kiisami unnulerpoq. Kaali qasunerulerpoq. Ulloq nuannersoq tassa naalerpoq. Misigisarpassuaqarpoq. Ullaaq qaqortumik annoraalerluni qernertunik qarllilerluni skuutaaqarlunilu atuariatormat atuaqataasa erinarsorfigisimavaat imannak:

"Ullumi Kaali nalliuppoq qassinimmita ukioqaleqaa? Tamatta Kaali pilluaqqarput inuiani nuannaqullugu. Ullumi Kaali nallitutqoq sumimmitaava tunissutiseqaa? Tamatta Kaali pilluaqqarput pingasoriarluta hurraartorluta."

Atuaqatai hurraartoramik tassa nipi, Kaali qoqingajappoq. Ilinniartitsuata aamma tunivaa aqerluusamik aappaluttumik allattartumik, piaammik allaffissianillu.

Qupperneq 21

Innarniarluni eqqaalerpaa ullumi atuaqatini imminnut qaaqqugamigit qanoq nuannertigisoq. Isumaliulerpoq: "Uanga alliguma Hongimi Kunngi takusassavara, immaqa Suulullu marluulluta."

Atisaajarpoq. Skuutaami singiisa qilernerat peerpaa, kamillarlunilu, taava sioqqat skuutaami iluaniittut natermut kuivai. Sioqqat tassa ingasak, soorunami aam-

Qupperneq 22

ma alersitaani qaqortut ipertersimavai. Qujanaqaaq anaana majuanngimmat, takugalaruninga qanoq naveertigissagaluarpaanga.

Annoraani peerpaa, qaqorpallaarunnaarsimavoq, aammami silami pinnguaramik qiimanermit pujo-ralatsernissani soqutiginagu arpattarami. Kingornalu ujatsiutimi ikkunerat peeramiuk qarlini peerpai. Siniffini ornikkamiuk innarpoq. Kisiannili imaalitsiaannaq sinilinngilaq. Tullianik nalliunnissannut qilanaalereerpunga, isumaliulerpoq. Taama nalliulluni nuannertigisoq. Tunissutisilluni tassa qiimanaq. Inuit tamarmik ajunngisaartut, pilluaqqusisut, soorlumi tassa sunut tamanut naalagaalluni. Tunissutisiat puuialerlugillu meerarsuillu tamarmik ungalullunga, uattulli pissangallutik poortukkap imaanik takuniasut. Taamaallunimi suli isumaliorluni sinilerpoq. Sinilersimatsiaannaq sinnattuleriaqaaq issiaverujusuarimi issialluni. Kikkut tamarmik ungalullugu inissisimapput kisiallu

Qupperneq 24

nakkullugu. Tamarmik qungujulapput. Takoriarpei tamarmik poortukkamik tigumiartut. Kingunitsianngua inuit tamarmik poortukkat qullarpaat tungaanullu aallarlutik. Namminertaaq issiavissuarmit nikuippoq tunisiniartutullu tungaannut aallarluni. Inuk siullerpaalluni tikitsisoq ilisaraa tassaasoq Suulut, poortugannguamik kipparissumik tigumiartoq. Kinguinnguani takuaa Looritta poortukkamik ammalortumik tigumiartoq.

Suulullu tunniunniagaa tigulerlugulu iteriasaarpoq ueqqinnaarluni, takuleriaqaalu anaanami ulussamigut kuninniarluni taava kiinnani qanilligaa: "Aa, sinnattorluna Suulup poortukkamik kipparissumik tuniniraanga", oqarpoq.

"Sinilluaqqujartorpakkit. Tassa angisuunngorputit aqagu atuartussaavutit sininniarit. Apannga". Arnaata pivaa.

Kaalip arni apariarlugu qipimminik poortuteqqippoq eqqissivillunilu sinilerluni.

Suliassaq 1

A. Oqaatsit nutsikkit (oversæt ordene)

B. Oqaatsit atorlugit oqaaseqatigiilliorit (lav sætninger med ordene)

1. Hun er gravid _____
_____
_____

2. Sygehus _____
_____
_____

3. Hun er indlagt _____
_____
_____

4. Sygeplejerske _____
_____
_____

5. Jordemoder _____
_____
_____

6. Hun har veer _____
_____
_____

7. De er glade _____
_____
_____

8. Besøgstid _____
_____
_____

9. Han bliver født _____
_____
_____

10. Han laver mad _____
_____
_____

11. Fiskekød _____
_____
_____

19. Han har fødselsdag _____
_____
_____

20. Gave / gaver _____
_____
_____

21. Pakke / pakker _____
_____
_____

22. Klassekammerater _____
_____
_____

23. De inviterer dem _____
_____
_____

24. Det smager godt _____
_____
_____

25. Undskyld _____
_____
_____

26. De leger _____
_____
_____

27. Resten af dagen _____
_____
_____

28. Vi hygger os _____
_____
_____

29. De griner _____
_____
_____

12. De græder _____

_____

13. Han skynder sig _____

_____

14. Jeg tager tøj på _____

_____

15. Hun føder _____

_____

16. Han ligger på maven _____

_____

17. De fik en søn _____

_____

18. Telefonen ringer _____

_____

30. Jeg har kaffemik _____

_____

31. De synger _____

_____

32. Jeg går i seng _____

_____

33. Han faldt i søvn _____

_____

34. Drøm _____

_____

35. Han drømmer _____

_____

36. De kysser _____

_____

Suliassaq 2

Oqaaseqatigiit qallunaatuunngortikkit (oversæt sætningerne til dansk)

1. Arnaq napparsimmavimmi ernivoq.

_____

2. Telefoni sianermat arnap utoqqaap tiguaa.

_____

3. Nukappiaraq sinilerami quianartumik sinnattulerpoq.

_____

4. Tuaviorluni atisalersorpoq.

_____

5. Juumooq peqqissaasorlu ullup sinnera ulapipput.

_____

6. Sapaatiuppat kaffillerpunga.

---

7. Kaalip atuaqatini qaaquai.

---

8. Anaanap Kaali kunippaa.

Suliassaq 3

Nøgleord til side 5

Eqikkagaq (Resumé)

Nøgleord til side 6

Ejikkagaq (Resumé)

Nøgleord til side 8

Eqikkagaq (Resumé)

Nøgleord til side 10

Ejikkagaq (Resumé)

Nøgleord til side 12

Eqikkagaq (Resumé)

Nøgleord til side 14

Eqikkagaq (Resumé)

Nøgleord til side 15

Eqikkagaq (Resumé)

Nøgleord til side 16-17

Eqikkagaq (Resumé)

Nøgleord til side 18-19

Ejikkagaq (Resumé)

Nøgleord til side 20-21

Eqikkagaq (Resumé)

Nøgleord til side 22

Eqikkagaq (Resumé)

Nøgleord til side 24

Ejikkagaq (Resumé)

Suliassaq 4

Apeqquiti akikkitt

1. Atuagaq qanoq ateqarpa?
2. Atuakkiortoq qanoq ateqarpa?
3. Atuagaq qanga saqqummerpa?
4. Arnaq angullu sumut taxarpat?
5. Arnaq sooq napparsimmavimmut unippa?
6. Angutip kina kunippaa?
7. Angut angerlarami suleriva?
8. Angut sutorpa?
9. Angutip nerisani sooq nungunngilai?
10. Suna taarsiva?
11. Aasaava?
12. Arnaq napparsimmavimmi suleriva?

13. Napparsimmavimmi kikkut siningillat?
14. Arnaq unnuaannarsuarmi sooq iterpa?
15. Arnap kina aggeqquaa?
16. Arnaq sumunnaanneqarpa?
17. Angut sooq iterpa?
18. Angut qanoq ililluni napparsimmaviliarpa?
19. Angutip napparsimmaviup matua ammaramiuk suna tusaavaa?
20. Kina inunngorpa?
21. Kaali ulloq sorleq inuuissiertarpa?
22. Illit qaqugukkut inuuissiertarpit?
23. Illit sumi inunngorpit?
24. Kaali sumi pallorpa?

25. Ataatap Kaali takugamiuk qanoq oqarpa?
26. Kaalip ataataata kimut sianerpa?
27. Kiap telefoni tiguua?
28. Aanaap aataallu Kaali anaanaluk qaqugu takusassavaat?
29. Kaalip anaanaa suliorpa Kaali ataatsimik ukioqalermat?
30. Kaalip pingasunik ukioqalernini eqqaamavaa?
31. Qupperneq 14-mi Kaali qassinik ukioqalerpa?
32. Kaalip kikkut qaaquai?
33. Qaaqqusat sutussappat?
34. Kinaana video pillugu apeqquteqartoq?
35. Meeqqat videossappat?
36. Kaalip anaanaa video pillugu qanoq oqarpa?

37. Suulut Loorittalu aggeramik soqarpat?
38. Kaali sunik tunisippa?
39. Suulup Kaali sumik tunivaa?
40. Kaali Loorittamit sumik tunisippa?
41. Qiterut sumi sanaajuva?
42. Hongkongi sunaava?
43. Kiap naani takutippai?
44. Suulup qalasia sua?
45. Isersimasut Suulup naavi takugamikkit suppat?
46. Nissaattoqarpoq, kina nissaappa?
47. Kikkut illangaaramik natermut uppippat?
48. Kiap 2+2 naluaa?

49. Kiap 2+2 nalunngilaa?
50. Kaalikkut sumut pinnguariatortat?
51. Kina naalagaassava?
52. Kaali sooq naalagaassava?
53. Meeqqat silami sulerippat?
54. Meeqqat qassinut angerlarpat?
55. Unnukkat Kaalikkunnut kikkut iserpat?
56. Kaalip tunissutit puukui sumut igittarpai?
57. Kaali ilinniartitsisumit sunik piva?
58. Inuuissiorami atisat suut atorpai?
59. Kaalip Suulullu alligunik kina takusarniarpaat?
60. Kaalip skuui sunik ulikkaarpai?

61. Sioqqat sumut kuivai?
62. Annoraani peeramiuk qanoq qalipaateqarpa?
63. Annoraava sooq qaqortuujunnaarsimava?
64. Kaali sinnattumini sumi issiava?
65. Sinnattumi meeqqat sumiippat?
66. Sinnattumi meeqqat suut tigummiarpaat?
67. Suulup suna tigummiarpaa?
68. Loorittap suna tigummiarpaa?
69. Kaali sooq iteriasaarpa?
70. Kaali iterami qanoq oqarpa?
71. Anaana Kaalimut qanoq oqarpa?

Suliassaq 3

Arlaat toqqaruk (Vælg en)

Minnerpaamik qupperneq ½ (qarasaasiamut) (Mindst ½ side (på computer))

1. Atuagaq KAALI naalisaruk
(Lav et referat af bogen KAALI)
2. Atuakkiortoq Hans A. Lynge ilisaritiguk
(Lav en præsentation af forfatteren Hans A. Lynge)
3. Illit nammineq meeraallutit inuissiornerpit ilaat oqaluttuariuk
(Fortæl om en af dine barndomsfødselsdage)
4. Kalaallit Nunaanni kaffillertarnerit oqaluttuarikkit
(Fortæl om kaffemik i Grønland)

Kaali

Hans A. Lynge, *Atuakkiortfik*, 1995

Qupperneq 5

En dag kører en kvinde og en mand i taxa til sygehuset.

Efter de var stoppet ud for sygehuset og havde betalt, steg de ud af taxaen og de gik ind på sygehuset.

Da de kom ind på sygehuset forklarede en af de ansatte dem hvor de skulle henvende sig. Så ventede de.

Qupperneq 6

Lidt efter kom der en kvinde og viste dem til rette på en stue. Manden smilede, de kyskede hinanden og efter at havde sagt farvel gik han.

Han sagde: "Jeg kikker ind til dig når der er besøgstid".

Da manden kommer hjem laver han mad til sig selv.

Først skræller han kartofler.

Så renses han torsken.

I gryden lægger han dens lever, dens mave og dens rogn. Han deler torsken, det store hoved putter han i gryden og efter at havde delt kødet i to portioner lægger han halvdelen til siden.

Da hans mad er kogt færdigt spiser han. Men han spiser ikke op; han er mæt.

På samme tid går kvinden op og ned af gangen på sygehuset. Hun går meget langsomt.

Det er som om hun er bange (for at falde).

Det er blevet mørkt i vejret. Det er nemlig ved at være efterår.

Kvinden på sygehuset går i seng.

Manden går også i seng derhjemme.

Qupperneq 8

Det er aften og alle folk er ved at sove, men sygeplejerskerne der er på nattevagt på sygehuset sover ikke.

Midt om natten vågner kvinden pludselig.

Hun kan mærke at hun skal til at føde.

Hun ringer efter en sygeplejerske ved at trykke på en lille knap over sengen.

Den tilkaldte kommer hurtigt.

Så bliver hendes seng skubbet hen på fødeafdelingen.

Lige da manden derhjemme var faldet i søvn ringer telefonen.

Han er godt nok søvndrukken. Manden står hurtigt op og finder ud af at han bliver bedt om at komme på sygehuset. Han får hurtigt fat i en taxa og tager hurtigt tøjet på. Han skynder sig stakåndet ud lige da taxaen ankommer.

"Til sygehuset!" Råber han til chaufføren.
Og så gik det ellers derudad.
De ankommer lidt efter til sygehuset.
Manden skynder sig at betale og stiger ud uden at tage sine byttepenge.

Qupperneq 10

Da manden kom løbende ind af døren til sygehuset hørte han gråd fra fødeafdelingen:
"Ungaa, unгаа, unгаа, unгаа!"
Det viste sig at det var Kaali der var blevet født.
Kaalis far kommer helt stakåndet ind på fødeafdelingen.
Kaalis mor ligger på sengen.
Her er et stort barn der ligger på maven ovenpå sin mor.
Hans øjne er lukkede, han vræler og bevæger munden som om han tygger på noget, han åbner og lukker munden.
Det viste sig det var Kaali.
Hans mor siger: "Vi har fået en søn".
Hans far siger: " Ja, vi har fået en søn, din afdøde lillebror Kaali er kommet tilbage (genfødt).
Hans mor siger: " Kom nu, ring nu til mine forældre!"
Kaalis far går ud for at ringe.
Da han ringer er det Kaalis mormor der tager telefonen, hun sov ikke, for det viste sig at hun regnede med at

Qupperneq 12

hun ville få et barnebarn.
Kaalis far siger: "Vi har fået en søn!"
Kaalis mormor svarede ham ikke men skreg af glæde så Kaalis far fik ondt i ørerne.
Kaalis far siger så: "De har det begge godt, hun siger I skal komme på besøg i morgen."
Kaalis mormor siger. "Ja vi skal nok kikke ind til dem, iih hvor er vi glade for at Kaali er født."
Kaali bliver født den 31.august.
Så denne dag er Kaalis fødselsdag.
Da han bliver et år inviterer hans mor og hans far gæster.
Kaalis mormor og morfar kommer.
Kaalis mor og far har gjort klar og lavet kage og købt kaffe.
Adskillige af de andre i bebyggelsen kommer også til kaffemik.
Men Kaali kan intet huske fra sin et års fødselsdag da han ikke har begreb om det endnu.
"Mon Kaali husker noget fra sin 2 års fødselsdag",

Qupperneq 14

Da han blev spurgt i morges sagde han: " nej jeg kan ikke huske det."
Spørgeren spørger så: " Kan du huske noget fra du blev 3 år?"
Kaali svarer: Nej det kan jeg ikke huske, men da du spørger så meget vil jeg spørge dig: "Har du været 3 år?"
Spørgeren svarer: "Ja, jeg har været 3 år, men jeg kan ikke huske det."
Det er nu den 31.august. Det er Kaalis fødselsdag.
Han bliver hele 7 år.
Han har inviteret sine skolekammerater hjem til sig efter skole.
Han vil byde på sodavand og chokolade, desuden vil han servere kager og is.
Hans skolekammerat Suulut spørger: "Har I video?"
Kaali svarer: "Ja, vi har video."
Suulut spørger igen: " Skal vi se noget?"

Kaali svarer: "Næh, mor siger at video ikke er godt. Når der fejres fødselsdag skal man ikke se video.

Kaali har mange gæster.

Qupperneq 15

Han har inviteret alle sine skolekammerater, både hunkøn og hankøn.

Suulut ankommer iført slips.

Looritta har kamikker på.

Ih hvor får han mange gaver. Der er farveblyanter, tandbørste, en foldekniv, en lommekniv og andre ting. Suulut giver ham en kasket.

Og fra Looritta et bælte hvor der står "Made in Hongkong".

Da Kaali læser det spørger han sin far: "Hvad betyder det?"

Kaalis far svarer: "Lavet i Hongkong."

Kaali nåede ikke at spørge før Suulut spørger: "Hvad er Hongkong?"

Kaalis far siger: "kongen af Hong."

Suulut spørger forbavset: "Er det sandt?"

Kaalis far griner og svarer: "Nej, det er navnet på et andet land."

Kaalis gæster nyder traktementet og spiser og drikker.

Suulut spiser så meget at hans mave er blevet ganske stor.

Qupperneq 16

Suulut siger: "Se Kaali, se min mave!"

Så løfter Suulut op i sin bluse. Da han løfter op løfter Kaali op i hans undertrøje. Suulut er så mæt at han har fået en kæmpe mave så hans navle stritter.

Looritta udbryder: "ih, Suuluts store mave!"

Qupperneq 17

Så vender alle gæsterne sig mod Suulut.

Da de ser Suuluts nøgne store mave begynder de at grine.

Da de begynder at grine trækker Suulut maven ind, men lidt efter strutter maven igen udad.

Så kan det nok være at Suulut begynder at trække sin mave ind og ud. Hans klassekammerater er ved at dø af grin.

Mens han gør det, bøvser Suulut højt.

Han siger: "Aah, det hjalp!"

Alle hans klassekammerater griner voldsomt, og da han bøvser falder Looritta og Kaali om på gulvet (af grin).

Så siger Arnajaraq: "Altså Suulut, gæster bøvser ikke!"

Suulut siger: "Undsky... øhh ynskøller!"

Endelig holder klassekammeraterne op med at grine og falder til ro.

Looritta fortæller sine skoleveninder om en regnetime i dag hvor hun ikke kunne huske hvad 2+2 var.

Kattak siger hurtigt: "4."

Looritta siger: "Ja, jeg spekulerede og spekulerede og fandt så ud af det."

Qupperneq 18

Kaali er ved at være lidt træt af sine gæster. Han er også ved at være træt af at være indendørs.

Så siger han til dem: "Lad os lege udenfor!"

Gæster siger tak (for traktementet) og går udenfor.

De leger udenfor.

Så spørger Looritta: "Hvad skal vi?"

Suulut siger: "Kaali bestemmer for det er hans fødselsdag!"

Qupperneq 19

Kaali hvad skal vi?"

Kaali siger: "Lad os lege tag-tag-tag-fat!"

De svarer alle sammen: "Lad os det!"

Så begynder de at lege tag-fat.

Resten af eftermiddagen leget der tag-fat, spiller bold og leger, og da de var trætte var klokken næsten seks og de stoppede, takkede og gik hjemad.

Kaali er glad resten af dagen, hans mor har inviteret en masse gæster til kaffe. Når de kommer ind tager de Kaali i hånden og siger:

"Kaali, tillykke! Hvor gammel bliver du?"

Kaali bøjer hovedet, kikker ned og siger sin alder:

"syv."

Så svarer gæsterne: "Ååh, så er du endelig ved at blive stor."

Når de har sagt det giver de ham gaver.

Når Kaali har fået gaverne skynder han sig ind på sit værelse.

Qupperneq 20

Han lægger dem på bordet og begynder at pakke op. Nogle gange er der bånd om han skal binde op, andre er der klisterbånd han bider over med tænderne, han flår papiret op. Når han har åbnet gaven, smider han indpakningen på gulvet.

Endelig er det aften. Kaali er meget træt. En dejlig dag er ved at være slut. Han har haft en masse oplevelser. I morges havde han hvid anorak på, sorte bukser og nye sko da han gik i skole, og hans klassekammerater havde sunget for ham således:

"I dag er det Kaalis fødselsdag – hvor gammel mon han bliver? Vi ønsker alle Kaali hjertelig tillykke og ønsker ham alt godt på hans fødselsdag. I dag er det Kaalis fødselsdag – hvad mon han får? Vi ønsker Kaali hjertelig tillykke og håber 3 gange hurra."

Sikke det lød da hans klassekammerater råbte hurra, Kaali var lige ved at få ondt i ørerne. Deres lærer havde også givet ham gave, en blyant der skrev rødt, viskelæder og en skriveblok.

Qupperneq 21

Da han skulle i seng kom han i tanke om hvor dejligt de havde haft det da han havde sine klassekammerater hjemme hos sig. Han tænker:

"Når jeg bliver stor vil jeg se kongen af Hong, måske sammen med Suulut."

Han tager tøjet af. Han binder snørebåndene op på sine nye sko, han har bare fødder, så hælder han sandet der i skoene ud på gulvet. Hold da op, der er sand,

Qupperneq 22

det er klart at hans hvide strømper et blevet beskidte. Godt at mor ikke var der, så ville hun da rigtigt skælde ud hvis hun så det.

Han tager sin anorak af, den er ikke så hvid mere, men de havde jo også leget udenfor, og han morede sig så meget at han ikke havde skænket det en tanke at han skulle udgå at blive beskidt.

Efter at havde taget sine seler af tog han bukserne af.

Han gik hen til sin seng og gik i seng. Men han kunne ikke falde i søvn lige med det samme. Han glæder sig allerede til sin næste fødselsdag, han tænker: Hvor er det dejligt at have fødselsdag. Hvor bliver man glad af at få gaver. Alle folk viser venlighed, de ønsker tillykke, det er som at herske over det hele. Når han skulle pakke gaverne op omringede de andre børn ham, de var lige så spændt som jeg når jeg pakkede op for at se indholdet.

Mens han tænkte sådan faldt han i søvn.

Lige da han var faldet i søvn begyndte han at drømme at han sad i en kæmpe lænestol.

Alle andre stod rundt omkring ham

Qupperneq 24

Og stirrede på ham. De smiler alle sammen. Han får øje på at de alle har en gave med. Lidt efter begynder de alle at holde gave op og komme hen imod ham. Han rejser sig fra lænestolen og går hen imod giverne.

Den første person han møder genkender han, det er Suulut, han holder en firkantet pakke.

Lidt efter ser han Looritta som holder en rund pakke.

Lige da han skulle til at tage Suuluts gave vågner han og åbner øjnene, og han får øje på sin mor hvis ansigt er ganske nær da hun vil kysse ham på kinderne.

"Aah, jeg drømte at Suulut var ved at give mig en firkantet pakke." Siger han.

"Du må sove rigtig godt. Nu er du blevet stor, du skal i skole i morgen, sov nu. Kys mig." Siger hans mor.

Kaali kysser sin mor som putter dynen godt om ham og han falder trygt i søvn.

Opgave 3

Svar på spørgsmålene

1. Hvad hedder bogen?
2. Hvad hedder forfatteren?
3. Hvornår udkom bogen?
4. Hvortil kører kvinden og manden i taxa?
5. Hvorfor bliver kvinden indlagt på sygehuset?
6. Hvem kysser manden?
7. Hvad laver manden da han kommer hjem?
8. Hvad spiser manden?
9. Hvorfor spiser manden ikke op?
10. Hvad er det der bliver mørkt?
11. Er det sommer?
12. Hvad laver kvinden på sygehuset?
13. Hvem er det på sygehuset der ikke sover?
14. Hvorfor vågner kvinden midt om natten?
15. Hvem beder kvinden om at komme?
16. Hvor bliver kvinden kørt hen?
17. Hvorfor vågner manden?
18. Hvordan kommer manden til sygehuset?
19. Hvad hører manden da han åbner døren til sygehuset?
20. Hvem bliver født?
21. Hvilken dag har Kaali fødselsdag?
22. Hvilken dag har DU fødselsdag?
23. Hvor er DU født?
24. Hvor ligger Kaali på maven?
25. Hvad siger far da han ser Kaali?
26. Hvem ringer Kaalis far til?
27. Hvem tager telefonen?
28. Hvornår vil mormor og morfar besøge Kaali og hans mor?
29. Hvad laver Kaalis mor da Kaali fylder et år?
30. Kan Kaali huske sin 3 års fødselsdag?
31. Hvor gammel bliver Kaali på side 14?
32. Hvem inviterer Kaali?
33. Hvad skal gæsterne spise?
34. Hvem er det der spørger om video?

35. Skal børnene se video?
36. Hvad siger Kaalis mor om video?
37. Hvad har Suulut og Looritta på da de kommer?
38. Hvad får Kaali af gaver?
39. Hvad giver Suulut Kaali?
40. Hvad får Kaali af Looritta?
41. Hvor er bæltet lavet?
42. Hvad er Hong Kong?
43. Hvem viser sin mave frem?
44. Hvad gør Suuluts navle?
45. Hvad gør gæsterne da de ser Suuluts mave?
46. Der er en der bøvser, hvem?
47. Hvem er det der falder om på gulvet af grin?
48. Hvem ved ikke hvad 2+2 er?
49. Hvem ved hvad 2+2 er?
50. Hvor går Kaali og gæster hen for at lege?
51. Hvem skal bestemme?
52. Hvorfor skal Kaali bestemme?
53. Hvad laver børnene udenfor?
54. Hvad tid går børnene hjem?
55. Hvem kommer om aftenen hos Kaali og hans familie?
56. Hvor smider Kaali indpakningspapiret?
57. Hvad får Kaali af læreren?
58. Hvad har han på af tøj til sin fødselsdag?
59. Hvem vil Kaali og Suulut besøge når de er blevet store?
60. Hvad er Kaalis sko fyldt med?
61. Hvor hælder han sandet ud?
62. Hvilken farve har hans anorak da han tager den af?
63. Hvorfor er hans anorak ikke hvid mere?
64. Hvor sidder Kaali i sin drøm?
65. Hvor er børnene i drømmen?
66. Hvad holder børnene i drømmen?
67. Hvad holder Suulut?
68. Hvad holder Looritta?
69. Hvorfor vågner Kaali?
70. Hvad siger Kaali da han vågner?
71. Hvad siger mor til Kaali?

Inatsisit qulit

Minittornerit 7, Ilinniusiorfik, 2003 Qupperneq 7-8.

Inatsisit qulit

Kristumiut upperisaanni assigiinngitsunik aalajangersagaqarpoq malinniagassanik. Tamakkulu Biibilimi allassimapput. Taaneqarlutik Guutip inatsisai.

Inatsit qulit

1. Allanik Guuteqassanngilatit uangaanngitsumik.
2. Naalakkap Guutivit aqqa atonerlussanngilat.
3. Ulloq sapaat eqqaaniaruk illernartuutissagakku.
4. Ataatat anaanallu ataqqikkit.
5. Inuassanngilatit.
6. Arnaaneqassanngilatit.
7. Tillissanngilatit.
8. Tullit (inoqatit) nalunaajaassissutigissanngilat sallullutit.
9. Tullivit illua pileritsaatissanngilat.
10. Pileritsaatigissanngilatit tullivit nulialuunniit kiffaaluunniit angut kiffaaluunniit arnaq ussiutaaluunniit suulluunniit tullivit pigisai.

Inatsisit qulit taakku allassimaffinni assigiinngitsuni allassimapput. Biibilimi oqaluttuarineqarpoq Guutip qaqqami Sinaimi inatsisit taakku Moorsasimut tunniussimagai Israelikkunnet atugassanngorlugit. Testamentitoqaq malillugu Israelikkut tassaatinneqarput Guutip innuttassamisut qinersimasai.

Jiisusili nunami ajoqersuilluni angalanermi inatsisit taakkorpiaat inunnit kikkunnulluunniit malinneqarsinnaasutut eqqaasitsissutigisarsimavai. Unalu assersuut tusariarsiuk:

“Atalu, inatsisinik ilisimasut ilaat nikuippoq, usserlugulu oqarpoq: Ajoqersuisoq, qanoq iliussaanga inuuneq naassaangitsoq kingornussariumallugu?”

Taava Jiisusip aperia: “Inatsisini qanoq allassimava, qanoq ittut atuarpigitt?”

Inatsisinik ilisimasoq akivoq: “Naalagaq Guutit asassavat uummatikkut iluunngarlutit tarnikkullu iluunngarlutit. Tullillu ilittut asassavat”.

Taava Jiisusip oqarfigaa: “Akilluarputit, taamaaliorit, taava inuussaattit”.

Taannali imminek iluartuutinniarami Jiisusimut oqarpoq: “Kinami tulleraa?” Jiisusip akivaa: “Inuk Jerusalaamiit Jerikumut ingerlasoq paaasut qaninngarpaat; taakkua mattarlugulu unatarpaat aallarlutillu toqungajattoq qimallugu. Taamaalineranili palasioq tassuunaqquppoq, aqqu taanna atorlugu: taassumalu takugamiuk qaangiinnarpaa. Taamattaq Liivikkuusoq tassunga pigami ornillugu takugamiuk qaangiinnarpaa. Samaariamiulli ingerlatilluni taassumunnga pisup takugamiuk nalligilerpaa. Ornillugulu ikii mattuserpai, uuliamillu viinnimillu kuillugit, nersutaatiminullu qaqqillugu akunnittarfimmu pisippaa paareqqullugulu.

Aqaguanilu aningaasanguit marluk tiguai akunnittarfiup inuanut tunniullugit oqarfigalugulu: “Paariniaaruk, annermillu atortitaqaruit kingumut uteruma akilerumaarpakkit.” Taava Jiisusip ilisimasoq aperia. “Qanoq taava isumaqarpit:

Taakkua pingasut ilaat sorleq taassuma paaasut qaninngagaata tulleraa?”

Akivaa: “Nallittortini”. Taava Jiisusip oqarfigaa: “Illittaaq taamaalioriarorit!”

Taamanikkut Jiisusip nalaani juutit akornanni pissuserissaarnissaq pingaartinneqartorujussuuvoq.

Pingaartumik palasit Liivikkullu akornanni. Taakkumi tassaapput “upperluarniartut” inoqatiminnit ataqqisaasut. Samaariamiulli inuupput “maajunnartut”: Piitsut nikagisaasut. Taava Jiisusip assersuutaa qanoq paasissuarput?

5. Inatsisit kimut tunniunneqarsimappat?

---

6. Testamentitoqaaq malillugu israelikkut kikkuuppat?

---

7. Kiap inatsisit qulit nunami angalaarluni oqaluttuarivai?

---

8. Jiisusip oqaluttuaa: "Inuk Jerusalaamiit Jerikomut ingerlasoq..." nammineq oqaatsitit atorlugit qallunaatut naatsumik oqaluttuariuk.

---

9. Inatsisit ataasiakkaat qanoq isumaqarpat?

- Tulleriaarlugit isumaat oqallisigisigit imaluunniit paasiniarsigit.
- Inatsisit allanneri qulequtsiullugit isumaat nammineq oqaatsisi atorlugit allaqqissigit.
- Inatsisit ullutsinnut tulluarnersut sutigullu atuunnersut eqimattani eqqartoriarlugit klassimi ataatsimut oqallisigisigit.

De ti bud

I den kristne tro er der forskellige bestemmelser der bør følges. Disse står i Bibelen. De bliver kaldt Guds love.

De ti bud står forskellige steder deri. I Bibelen bliver det fortalt, at Gud, på bjerget Sinai, gav de ti bud til Moses for at det israelske folk skulle bruge dem. Ifølge det gamle testamente bliver det israelske folk kaldt Guds udvalgte.

Jesus gik på jorden for at minde folk om at de skulle følge disse love. Hør denne lignelse/beretning:

"Hør her, en af de skriftklog rejser sig op, og siger udfordrende: Forkynder, hvorledes skal jeg gøre, hvis jeg vil opnå det evige liv?"

Så spørger Jesus ham: "Hvad står der i lovene, hvordan læser du dem?" Den skriftkloge svarer: "Du skal elske din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl. Desuden skal du elske din næste."

Så siger Jesus til ham: "Det var et godt svar du gav, gør sådan, så skal du leve".

Men denne vil gøre sig hellig og siger til Jesus: "Hvem er da min næste?" Jesus svarer ham:

"En person er på vej fra Jerusalem til Jeriko da han bliver overfaldet af nogle røvere; disse tager tøjet af ham, til han er nøgen, tæver ham og forlader ham for at han kan dø. Da dette sker kommer der en præst forbi, han gik netop på den vej; da han ser denne går han bare forbi ham. Desuden kommer der en Levit hen til ham men han går også bare forbi ham da han ser ham. Men der kom en Samaritaner forbi og ser ham, får han ondt af ham. Han går hen til ham og forbinder hans sår, og hælder olie og vin på dem, han sætter ham op på sin okse og transporterer ham til et gæstgiveri hvor han passer og plejer ham. Dagen efter tager han to små mønter og giver den til indehaveren af gæstgiveriet og siger til ham: "Du skal passe og pleje ham, og hvis hans forbrug forøges, betaler jeg dig på tilbagevejen". Så spørger Jesus den skriftkloge: "Nå hvad mener du så: Hvem af de tre er den næste til ham røverne overfaldt? Han svarer ham: "Ham, der var barmhjertig". Så siger Jesus til ham: "Gå ud og gør ligeså"!

Dengang på Jesu tid var barmhjertig en meget vigtig ting blandt jøderne. Især mellem præsterne og Levitterne. For de var nemlig "de meget troende" og agtet blandt deres medborgere. Derimod var Samaritanerne nogle "væmmelige" nogen": fattige og nogle der ikke blev regnet for noget.

Så hvordan skal vi forstå Jesu lignelse?

Inatsisit qulit – De ti bud

1. Allaniq Guuteqassanngilatit uangaanngitsumik
Du må ikke have andre guder end mig
2. Naalakkap Guutivit aqqa atornerlussanngilat
Du må ikke misbruge din Guds navn
3. Ulloq sapaat eqqaaniaruk illernartissagakku
Husk hviledagen og hold den hellig.
4. Ataatat anaanallu ataqqikkitt
Du skal ære din fader og din moder
5. Inuassanngilatit
Du må ikke slå ihjel
6. Arnaaneqassanngilatit
Du må ikke bryde ægteskab
7. Tillissanngilatit
Du må ikke stjæle
8. Tullit (inoqatit) nalunaajaassutigissanngilat sallullutit
Du må ikke sige falsk vidnesbyrd imod din næste
9. Tullivit illua pileritsaatigissanngilat
Du må ikke begære din næstes hus
10. Pileritsaatigissanngilatit tullivit nulialuunniit kiffaaluunniit angut kiffaaluunniit arnaq
ussiuataaluunniit suulluunniit tullivit pigisai
*Du må ikke begære din næstes hustru, hans træl eller trælkvinde, hans okse eller æsel eller
noget som helst af din næstes ejendom.*

Imeq

Minittornerit 5, Ilinniusiorfik, 2001. Qupperneq 62-65

Imeq – timitsinni

Imeq tassaavoq inuunitsinnut pingaarutilerujussuaq. Nunarsuatta pingasorarterutaata aappaat imermit pisuuvoq. Nunarsuarput imeqanngippat uumassuseqartuusugut inuusimassanngikkaluarpugut.

Taamaamat imeq soppassuarnut atorineqarsinnaavoq. Nalunngiliuk timitta pingajorarterutaata aappaa imermit pisoq? Ullut tamaasa inuit tamatta imermik pisariaqartitsivugut. Imermik timip pisariaqartitaanik pinngikkaanni ajoqutigineqarsinnaavoq.

Imeq timitsinnit aalannguukkaangat annaasarpaput; soorlu anersaartoraangatta, kiagukkaangatta quigaangattalu. Imeq timitsinniittoq annaasarpaput ullormut 1-2 literit missaanniittoq. Nunarsuatsinni uumassusillit; nersutit, naasut, sullerngit, aalisakkat inuillu, imermik pisariaqartitsipput. Imeq nunarsuatsinnit silaannatsinnut uteqattaartuuvoq. Tassa imeq sialuulluni nunamut qaqqasunut tuppat, taava immap tungaanut kuugussaasarpooq. Immamiillu seqerngup kissarneranit aalannguutsinneqartarpoq, silaannarmut siaruarluni. Taamanna taaneqartarpoq erngup ingerlaarnera.

Imeq nunarsuatta noqitsisimanninnerata nunamut tunngatippaa. Imeq tassaavoq oqimaassusilik.

Nunarsuup noqitsinerata qutsissumiit kuutsissinnaasarpaa, imarsuup naqqata tikinnissaata tungaanut.

Qaammammi aamma noqitsineqaraluartoq malugineqarpiarsinnaanngilaq. Nunarsuup noqitsisimanninnera nukimmik pilersitsisuuvoq.

Nukissiuutit ikummatissartortut mingutsitsinerat

Ullutsinni innaallagissiuuteqarneq pisariaqartippaput. Innaallagissap qaammaqquteqartippaatigut kiassarsinnaasarlutalu. Allaammi innaallagialuq suliffeqarfanni tamani pinngitsoorneqarsinnaanngilaq. Innaallagissiorfiit ikummatissanik annertuumik atuisuupput. Ikummatissaq uulia innaallagissiorfinni ikummatigineqareeraangami sinnera pujunnguuttarpoq silaannarmullu siaruaalluni. Silaannarmut pujoq pisoq takuneqarsinnaasarpooq ilaatigut qernertunngorluni.

Pujoq qernertoq putsunut allanut akuliukkaangarni mingutsitsinermik pilersitsisarpoq. Pujoq oqimaalligaangami sialunnguulluni nittaalannguulluniluunniit nunamut nakkartarpoq.

Nakkartooq tamanna nunami mingutsitsinermik kinguneqartitsisarpoq, tassa nunaatit inunnt nersutaatinullu nerisassanik pilersuisussat eqqugaasarpot.

Erngup nukissiuutinngortinnera

Imeq nunarsuatta nusussisimanninnerata qutsissumiit atsissumut ingerlatittarpaa. Imeq atsissumut ingerlaartoq nukimmik annertuumik pilersitsisuuvoq. Nukik innaallagissiorfimmu atassuserneqaruni innaallagissamik annertuumik pilersitsissaaq, allaat illoqarfissuaq innaallagialersorneqarsinnaalluni.

Innaallagissiorfiup imeq nukissiuutit atoruniuk taava aningaasarpassuarnik nalilinnik ikummatiss-

sartussanngilaq. Gassi, uulia aamarsuilluunniit atorunigit akisoorujussuussaaq. Erngulli nukinga atorlugu innaallagissiorniaraanni taamaallaat erngup naqitsinera pisariaqartippaa, soorlu kuussuup kuun-nera imaluunniit mallit aammalu tinittarneq ulittarnerlu. Ukiorpasuaru erngup nukissiuutaanera atorluarneqartarpoq.

Utoqqarmiut Kangerluarsunnguut

Kalaallit Nunatsinni imermik nukissiorfiit siullersaat Nuummi Utoqqarmiut Kangerluarsunnguaniittoq 1993-imi ukiakkut atoqqaartinneqarpoq. Imermik nukissiorfiup nukik imak pilersikkiartortarpaa: Siul-lermik tatsimiit imeq sapsualiap akornatigut sulluliarsuakkut kuutsinneqartarpoq, naqitsineq sakkor-
toq pilersissinnaangorlugu. Erngup kuunnermini kaavittuliortoq kaavitilerpaa. Kaavittuliortup kaavi-
lernerata nassataraa generatorip sarfaliulernera.

Sarfaq atorneqartoq nukinguuttarpoq. Nukillu pilersinneqartoq ledningikoorlugu ingerlanneqar-
tarpoq, illoqarfimmik sarfalersuisinnaangorlugu, illunut ingerlatillugu.

Suliassaq 1

Oqaatsit qanoq isumaqarpat?

1. Imeq _____
2. Imaq _____
3. Pingaaruteqarpoq _____
4. Timitsinni _____
5. Sorpassuarnut _____
6. Atorneqarsinnaavoq _____
7. Ajoquteqarsinnaavoq _____
8. Anersaartoraangatta _____
9. Kiagukkaangatta _____
10. Annaasarpaput _____
11. Sipaarpaa _____
12. Sullerngit _____
13. Seqerngup kissarneranit _____
14. Pinngitsoorneqarsinnaangilaq _____
15. Aalaq _____
16. Ullormut _____
17. Atuineq _____
18. Pujoq _____
19. Silaannaq _____
20. Erngup nukinga _____
21. Nukik _____
22. Kuussuaq _____
23. Sialuk _____
24. Tinippoq _____
25. Ulippoq _____
26. Qutsissumiit atsissumut _____

Imeq sumut atortarparput?

Imermut aki (Takst på vand)

17,21 kr./m³

Imeq aalisakkanut suliffissuarnut

5,87 kr./m³

Imeq kiassarnermut

462 kr. /MWh

Imeq sumut atortarparput?	Literit qassit?	
Uffarnermut		
Kigutigissarnermut		
Anartarfimmut		
Imerluni		
Erruinermut		
Errorsinermut		
Eqqiaanermut /Asaanermut		
Asannermut		
Nerisassiornermut		
Erminnermut		
Kaffliornernut/tiiliornermut		
Naasumik imerterinermut		
Igalaanik qillersaasarnermut		

Danmarkimi inuup ataatsip ullormut literit 134 miss. atortarpai

Kalaallit Nunaanni inuup ataatsip ullormut literit 181 miss. atortarpai

Imeq

Minittornerit 5

Vand – i vor krop

Vand er det der er meget vigtigt for vor eksistens. Vores klode består af 2/3 vand. Hvis der ikke var vand på jorden ville der ikke være noget levende væsen til. Derfor kan vand bruges til en masse.

Er du klar over at 2/3 af vores krop består af vand? Hver eneste dag har vor krop brug for vand. Hvis ikke kroppen får brug for det vand den skal kan der ske store skader. Når vandet i kroppen fordamper mister vi det på en måde.

F.eks. når vi trækker vejret, når vi sveder og når vi tisser. Hver dag mister kroppen ca. 1-2 l vand.

Levende væsner på vor jord: kvæg, blomster, insekter, fisk og mennesker har brug for vand. Vandet cirkulerer mellem luften/atmosfæren og jorden. F.eks. når regnen rammer fjeldene løber den ned i elvene. Og vandet bliver til damp på grund af solens opvarmning og bliver spredt i luften. Det bliver kaldt vandets kredsløb.

Jordens tryk holder vandet fast til jorden. Vand har tyngde. Jordens tryk kan få vand til at løbe højt oppe fra og helt ned til bundet af havet.

Forurenende energi der bruger brændsel

I vore dage har vi brug for elektricitet. Elektricitet giver os lys og varme. Endvidere kan strøm ikke undværes på arbejdspladser.

Elektricitetsværkerne er storbrugere af brændsel. Nå elektricitetsværkerne har forbrugt brændselsolie bliver resten til røg og spredt ud i luften. Røgen er synlig i luften da den nogen gange er sort.

Når den sorte røg blandes med andet røg forurener det. Når røgen så bliver tung falder den til jorden i form af regn eller sne.

Dette nedfald kan forårsage forurening på jorden, og det rammer landmænd, kvægholdere og madproducenter.

Vand bliver til energi (vandkraft)

Jordens tiltrækning får vand til at bevæge sig oppefra og nedad. Vand som bevæger sig nedad udløser en stor energi. Hvis energien har forbindelse til et elektricitetsværk kan det danne megen elektricitet, det kan endda forsyne en stor by med elektricitet.

Hvis et elektricitetsværk benytter vandkraft behøver det ikke bruge en masse penge på brændsel. Brug af gas, olie eller kul er meget dyrt. Men når man benytter vandkraft har elektricitetsværket kun brug for vandets tryk, f.eks. vandstrømmen i en elv eller bølger og så også lavvande og højvande (tidevand). Vandkraft er blevet benyttet i mange år.

Utoqqarmiut Kangerluarsunnguut (Buksefjorden)

Grønlands første vandkraftværk er beliggende i Buksefjorden. Det blev indviet efteråret 1993. Nukisiorfiit iværksatte at bruge vandkraft. Vandet løber først fra søen gennem en sluse ned i en tunnel og skaber derved et kraftigt tryk.

På sin vej ned får vandet en turbine til at dreje rundt og derved laves strøm fra en generator. Denne strøm danner elkraften som føres gennem kabler til byens boliger.

Karl Peter Andersen, Ministeriet for Grønland, 1976

Ukiuvoq. Nuna aputeqarpoq. Anorlertaqaaq. Ullumili silagippoq. Aqissit sisarnat illoqarfik qulaallugu qaqqanut mikkiartorput.

Ilaat ataaseq atuariup qaliata qaanut mippoq.

Ilinniartut soraaramik alla pinngilaat aqissiliarnissaq. Aada ippassaq quleraarsimavoq aamma sapaatummat allanik aqissertoqarpoq.

Immaqa ukioq manna qangatut aqisseqarnialeqaaq.

Inuusuttuaqqat marluk, Juulut Siimuulli, ataatsikkut aallarput. Tamarmik qoorortuaraqarput. Juulut nammineq piminik aallaaseqarpoq, Siimuulli nalunngisami qoorortuaraa atorpaa.

Sanileriillutik ingerlapput. Aqissinik takugunik taarseraallutik eqqarniarput. Ileqqoraat una pitsaasoq: Tassa aqissinik takutinnaat aallaasitik imaqartinneq ajorlugit. Ilaanni qanoq iliallannikkut perlaartaartoqartarpoq – ullumikkut mianersorniarput.

Ulluni kingullerni apisarlungu anorlertarmat tumitoqqat apummik matusimapput, allaat aqissiliat aqquitoqaat maagarnarsilluni.

Ilaami kisianni tamanna sussaqaq ...

Aqissernissartik qularinngilaat, oqaaseqarpiaratillu ingerlapput. Ilaanni arpasukaartarput. Pilerineq oqaatigineq ajornartoq tamarmik misigisimavaat.

Anorsaanguarpoq, oqquartanili anoreqarani. Qaqqaalullu qaaviniit persilaarpoq. - Tamakkuli tamarmik pissanganerat ilaartorpaat.

Orpigaaluit ivikkallu ujaqqat akornanniittut kanersimagamik pinneqaat. Aput qaallorik seqinninngimmat qaalluitsinarpoq. Qaqqasunnat aputeqanngitsut qernaaripput, ujaqqalli saattumik apisimasut qaserput.

Nunarsuaq ornissallugu kajungernarseqaaq.

Erniinnaq aqisseqartarfia tikippaat.

»Aarimmi!« Siimuut Juulummut oqarpoq: aajuku aqissit tumaat nutaat.«

Pissanganaq!

»Iluamik qinerniarit, uuma ujarassuup tungaanut ingerlasimapput.«

- Aana ataaseq - aamma aana alla, aamma alla!

Tassa pingasut. Immaqa sulii allanik peqassaaq. Apummiittunik.

Aallaasitik immeriarlugit aqissit qanillartulerpaat.

Pilerinermiit aqissit kisiisa eqqarsaatigaat. Nunap tikitamik isikkua allaat puigorpaat. Ilaami qaqqaa-saq tikiligaat soorlu inuup kiinarsua, - aana qingaa!

Seqqortalerput.

Aqissit sulii amerlanerupput, tamarmillu pisaqarput. Juulut sisamaraartoq Siimuut marloraarpoq.

Pisaqareeramik isumaqatigiipput imminnut qimalaarniarlutik.

Avani qaqqarsuup illuatungaani naapeqqissapput.

Juulup ingerlalaaginnarluni aqisserpassuit avunga qerrunut mikkiartortut takuai. Erniinnarlu tikippai. Nuna tikitaa soorlu tamarmi aalasoq; aatsaat taama amerlatigisunik takuvoq. Aqissit aputaanarmiittut, aqissit ujaqqat qaavini, aqissit uninngasut kiisalu sulii amerlanerit tamaani arpalerartut!

Tamaanga apummut ingiinnarluni eqqalerpoq.

Ataaseq, marluk, pingasut, sisamat ... tallimallu eqqorai ilarpasui tingigamik ila nipi! Suluisa sior-sunnerat!

Pisani katersoramigit suluisigullu qitequmminut nuillugit ingerlaqqilerpoq, tassami qitini kaajallale-reerpaa. Qanoq tikileruni takujuminaq?

Siimuup aappi tunullugu ingerlalerluni ukaleq ungasiartoq takuaa. Tarrillugu qanillinalerpaa. - Immaqa pikuunaqqullunga qulaanit nuigukku ajunnginnerussaqaq. - Isumaliarpoq.

Nuilerunaramiuk nipaarsaavilluni alakkartilerpaa. Naak?

Soorluuna peqanngitsoq. Ujaqqap eqqaani aaku tumai. Immaqa uuma ujaqqap tunuaniippoq? Alakkaraluarppaa. Taamarluinnaq! Tumai atuarlugit malilerppaa. Ukaleq ammukarsimariarluni ikuuna qummut sangoqqissimavoq tamaviannguallu pangalissimalluni, takunngitsoriniarluni. Immaqa tarrinagu orniinnarsimaguniuk qanillissagalarppaa.

Taamaatiinnarpaa.

Samunga sivingajaarsuaq qerrualulik orpigalillu ornilerppaa. Ilaanni aamma tamanna peqartarmat.

Tasamunga ingerlassaguni aqqarniaqqaartariaqarpoq. Aput anorlertarneranit manngertissimasoq, pukassimasoq, aqutissaraa. Aqqarnialerpoq.

Aput kimmissarlugu arrinani atilerpoq. Aterfini qiteqqullugulu quaappoq, sisuulerlunilu. Siornatigut ingiinnarluni sisuneq nalunngeqigamiuk aarleriginngilaa. Sunaaffali sukkatsiinnaveqaaq.

Natsani aqqatini aqissertanilu marluk katappai. Kimmiisa pukak teqqalatippaat. Pukaat kiinaa annernartumik eqqortarpaat. Uisaneq ajornangajappoq. – Takulerppaa ujarassuaq toraaginnarlugu ingerlalluni. Aallaanni aquusiullugu saneqquteriarppaa, ajornaqaarli - sukkavallaqaaq ... nissumi aap-paa ujaqqamut kalluppaa. Silaannakkut kaajallakkami kussarluni sisunini nangippaa. Tassalu uneri- arneq sapilerpoq. Sequnngiinnarpoq. Ujaqqat qulaattarlugit tinngallattaarami qerrualuit akornannut apussarinnermut unippoq. Assani kiinnanilu nilleqisut aputaajaramigit nikueriarpoq. Ajornaallak!

Juulup naapiffissartik tikippaa. Siimuut suli peqanngilaq. Utaqqiisaa Juulup aqissertami ilai oruner- sulerpai ujaqqamut ingilluni. Aa, uummatit, tinguit inalukkallu apummut tagiullugit aaviariarlugit ma- marivillugit nerisarai. Kingornatigullu taqussaminik sukkulaatitorpoq.

Siimuut takkutinnngilaq. Sivitsuutiinnaleqaa.

Juulut qanoq iliussava? Aappi naapinniassavaa? Imaluunniit tumini atuarlugit utissava?

Siimuut nukappiaraavoq silassorissoq. Immaqa aqissilerinnermit puigoramiuk?

Juulut Siimuullu ilinniarfimmuut pigamik aatsaat imminnut takusimapput. Juulut kujataamiuuvooq, Siimuulli Avannaanit aggerpoq. Erniinnaq nukappiaqqat taakku ikinngutigiiilerput. Siornatigullu qasseeriarlutik angalasareeramik imminnut tatigivippu. Juulup paasisinnaanngilaa sooq ullumikkut Siimuut pisarnermisut iliunngitsoq ...

Siimuup paasigamiuk pisunneq sapilerluni Juulut suaartarsimagalarppaa, tusarneqaranili. Nissuni annernaqisoq pisuutigineq saperamiuk paarngorluni aallaanni, natsani, aqqatini aqissertannguanilu katersorpai. Anorlernerulerpoq. Ila soorlu sila ajornialersoq!

Juulut takkunneq ajulermat nammineerluni oqquartamut ingerlarusaarsimavoq. Aallaamminik aput qarajaramiuk iluanut inissippoq. Qiialinnginniassagami. Aallaanni qarajaliami qaanut napparlugu ilivaa inuit saneqqutilissagunik takuniassammassuk. Tassalu taanna Juulup takoqqaagaa.

Taarsiartulerpoq. Anorlernerulerporlu. Qanoq pissappat? Juulup Siimuut qimallugu ikiortissaminik aallissanerpoq? Silarlulissappat kisimiilluni apuussinnaassanerpoq? Qanormi tikiingippata ilaat isumaliussappat?

Qarajaliaq allileramikku iluani utaqqiinnarnialerput. Silataanni silarluleriivippoq.

Siimuut Juulup nanimmani nuannaqaaq. Tassami isumalioraluarpoq tamaani kisimi unnuissalluni. Pisunneq sapivippoq. Nissuni saamerleq isivinneq saperppaa, seeqqumigut pilluttooqqagami.

Nammineq iluarsineq saperamiuk tamaanga uniinnarsimavoq. Juulup ikiorlugu seeqqua iluarsivaa.

Siimuut suli anniaqimmat silarlulermallu qarajaliaq najuinnarpaat. Unnugu qaammateqassaaq, anorilu qatsuumippat angerlamut aallarniarput.

Qarajalamut aputaannarmut iseqqaaramik qiagaluarput. Isersimaleramilli silatiminnilu silarlulillar- mat qianertik puigorpaat. Tamaani unnuissagalarunik perlilernaviannngillat, naammattunik aqissiute- qaramik.

Oqaloqatigiippu. Suut assigiinngitsut misigisimasatik eqqartorlugit. Juulut Siimuumut oqarpoq: »Eqqaamaviuk aqissinik takoqqaarfippu qaqqasunnaq? Ilaa soorlu inuup kiinarsua!«

»Aap, nalunngilara, Siimuut akivoq nangillunilu: »Avani nunatsinni qaqqarsuit ilaat nakkaasarput; ujaqqallu amiakkuusut ataani isigalugit soorlu inussuit nikorfasut, tamaani qaqqap sivinganersaani. Eqqaamavara ilaanni ukialersoq umiatsiarluta nuniagiarnarput. Sila alianaak! Imaq iluliarasaarluni

maneqaaq. Qaqqarsuit qiterliit ataatilerivut ujarassuit sisuuleqaat. Qanga tappava pujunnguarsi! Ila taamani nipi!

Qaqqap ilaminersua nakkaavoq. Ujarassuit qaqqap ataanut qerrunut unerarput. Pujuilermat takulparput ujarassuit inuusat ilaat nakkarsimasooq. Utoqqaat oqartarput qanga aqqaneq marluusimaga-luurtut, nakkaasarlutilli nungulersut.

Arnartavut qattanik nuniaaserlutik niusut uagut kanajorniarpugut. Pisavut naammagileratsigik tulappugut. Kanajulioratta qalammata qaarsup manissup qaanut kuiinnarlugit nerigatsigit, aa, mamaq!

Angerlalersugut tasamani qilaap immallu naapiffianni umiarsuaq erseqaaq. Tamavianguat ipulluta angerlarpugut, tiguneqassasoraluta. Immaqaaku Portugalimiorsuit, aalisartut imertariartortut!«

Juulup Siimuup nipangernissaa kisiat utaqqivaa, oqaluttuassani pileriginnermit.

»Pujortuleeraq iluarsartimmat kiffaasut ilaat oqaluttuarpoq Sisimiunigooq qaqqarsuaqartoq illoqarfiup qulaani. Illoqarfimmiut taasarpaat, Nasaasaaq. Ilamigooq soorlu tassa inussuaq qaqqanit alakkartertoq, nasaasaminik nasarluni. Ilaanni kanannga anorlillaraangat anorisiortarunaqaaq.

Ilaanigooq upernaleraa, kisianni suli aputilik, tappavuuna qaqqarsuup innaannarsuagut tutut ingerlasimapput.

Tuttut nujuartat. Inuit qinnguserlutik isiginnaarpaat. Pinaqqusaanngitsut aasiit qaninniartut.

Orninngilaat.

Arraa, soorluuku pamiullit! Ilaat oqarpoq. Ila immaqaaku qimmit! Aa, qimminukua! Ilannguat qaqqasunnamut tarrippoq, immaqaana sisoortoq?

Qimmit tallimat aqqarneq ajulerlutik tamaana innaannakkut ingerlaqattaarput. Tarrikkunik, nuigunik, tarreqqikkunik nueqqikkunik. Ilaanni tarrikkamik nueqqinngillat.

Immaqa nammineq anigorpaat. Tumitoqqatik aggerfitik atuarlugit qaqqap tunuanut aqqariartorput.«

Juulut nipangermat Siimuup akivaa: »Akkaga qimussimik angalasartooq oqaluttuarpoq. Avani avangersuaq Upernaviup avannaani qaqqarsuaqarpoq kullutut isikkulimmik.

Iluliarsuit akornanni imaannarmat qaqqarsuaq nuisavoq. Tassa soorlu kullorsuaq. Kiamita kullorsua? Ila inuup angisimassusia! Asulumi kukissualuunniit erseqqeqaaq. Assak talerpilliusooq nalunanngilaq.

»Inuinngooq eqqaani najugallit piniartuupput suli qajartortartut. «

»Ilinniartut ilaat siorna Maniitsumit tikittoq oqaluttuarpoq,« Juulut oqalulerpoq, »Maniitsumi qaqqarsuit ilaat pavani nunap timaaniittoq kusanaqisooq, soorlugooq sulussugut. Taasarpaammii Sulussugut. Qaqqat inngii sanileriaat avataaniit isigalugit soorlu aalisagarsuup nuilaannguarluni ingerlasup qatigaa.

Ukiakkunngooq aavariat, tuttunniat qaqqarsuaq qaangerlugu majortarput, ullunilu arlalinni mulusarlutik, unniami tuttorpassuit! Pisatik naammagilerunikkit utiinnassapput.

Aavariat tikilerunik eqqarpalui - nilliarpalui! Ajunnginnertik nalunaarniaraat.«

»Meeraallunga illora angajulleq ilagalugu pavunga kangitsinnut aqissiliarpugut. Uanga aallaaseqarnanga, qisummilli aallaasaasaqarlunga.« Siimuut pilerpoq. »Innarsuup qaatigut terianniaq ingerlasimavoq. Tumai aaku suli ersipput, tumit nutaat. Immaqa avani qerrorsuit akornanniippoq.

Orninnissaa ulorianarpoq, tamanna inunnut aqqutigineq ajornarmat.« Illora oqarpoq.

»Aasakkut kuanneqartarfik tikipparput. Tamaani ujaqqat eqqumiitsuupput. Soorlu piaaralugit kusarsaarlugit ilioqqakkat, amitsukujuut arlalinnik tikeqqullit ilaat naffakut - piarnerli ajornarput.

Ujarassuit taamaattut ilaat putoqarpoq. Qaanut ingilluta qasuserserpugut.

Aapanna innarsuaq timmissat, pingaartumik naajat serfallu, ineqarfiat!

Avataani timmissat suunersut iluliannguup killinganiipput.

Sissap tungaa orpigalik aqisseqartarmat ornipparput, taarsitinnagu uterniassagatta.«

Qaammat nuivoq. Anorilu qatsulerpoq. Juulup Siimuullu sivikinaavippaat. Ingerlaqqilerput. Siimuut suli niuminik anniarmat Juulup ikiorpaa. Arrikkaluartumik angerlamut aallarput. Pingaartumik majuartarissat arreequtigaat, aammalumi aput maagarnarmat pilertorsinnaanatik. Ingerlalaarlutillu unittaraat, Siimuut qasuserserniassammat.

Ungasissumi qaammartartut arlallit qinngorneri takulerpaat. Tassa ilaat ujaasiartortut. Ila qujanasusua!

Unnullartoq kiisami angerlamut apuupput. Aqissiliarnerlu sivisooq qasunartorlu puigorallarpaat.

Oqaluttuami ukiuuvoq silagilluni aputeqarlunilu. Nukappiaqqat marluk Juulumik Siimumillu ateqartut aqisserniarput.

Suliassaq 1

Apeqqutit akikkit

1. Qanoq ileqqoqarpat? (Hvilken vane har de?)

---

2. Tumitoqqat sooq aputinit matusimappat? (Hvorfor er sporene dækket af sne?)

---

3. Qaqqat qanoq qalipaateqarpat? (Hvilken farve har fjeldene?)

---

4. Qassinik tumeqarpa? (Hvor mange spor er der?)

---

5. Nukappiaqqat aqissit qassit pisaraat? (Hvor mange ryper fik drengene?)

---

6. Juulup aqissit sumi takulerpai? (Hvor ser Juulut ryperne?)

---

7. Siimuup suna takulerpaa? (Hvad får Siimuut øje på?)

---

8. Siimuut sooq aqqarniaqqaartariaqarpa? (Hvorfor bliver Siimuut nødt til at gå ned?)

---

9. Siimuut sooq sisuulerpa? (Hvorfor glider Siimuut?)

---

10. Siimuup suna nerivaa aamma kina utaqqivaa? (Hvad spiser Siimuut og hvem venter han på?)

---

11. Juulut sumiippa? (Hvor er Juulut?)

---

12. Siimuut sumiippa? (Hvor er Siimuut?)

---

13. Juulut Siimuullu sumi naapippat? (Hvor mødtes Juulut og Siimuut?)

---

14. Siimuut sila ajortimmat sua? (Hvad gør Siimuut da det bliver dårligt vejr?)

---

15. Juulup qarajaliap qaani suna takuaa? (Hvad ser Juulut ovenpå snehulen?)

---

16. Siimuup sooruna nissuni isivissinnaanngikkaa? (Hvorfor kan Siimuut ikke strække sit ben?)

---

17. Sooruna Juulut Siimuullu angerlanngitsut? (Hvorfor går Juulut og Siimuut ikke hjem?)

---

18. Suna oqaluuserivaat? (Hvad snakker de om?)

---

19. Suna qinngusersaarpaat? (Hvad ser de i kikkerten?)

---

20. Tuttut sooq aallaasinnaanngilaat? (Hvorfor må de ikke skyde rensdyrene?)

---

21. Qimmit qassit takuaat? (Hvor mange hunde ser de?)

---

22. Qaqqaq sumut eqqaanarpa? (Hvad ligner fjeldet?)

---

23. Kina qaqqaq pillugu oqaluttuarpa? (Hvem fortalte om fjeldet?)

---

24. Qaqqaq assak sorliuva? (Hvilken hånd er fjeldet?)

---

25. Qaqqaq qanoq ateqarpa? (Hvad hedder fjeldet?)

---

26. Qaqqaq sooq aalisakkamut eqqaanarpa? (Hvorfor ligner fjeldet en fisk?)

---

27. Piniartut suut pisaraat? (Hvad fanger fangerne?)

---

28. Piniartut sooq torlulaarpat? (Hvorfor råber fangerne?)

---

29. Kina oqaluttuami oqaluttuarpa? (Hvem fortæller i historien?)

---

30. Apummi suut takuaat? (Hvad ser de i sneen?)

---

31. Sooq malissinnaanngilaat? (Hvorfor kan de ikke følge efter?)

---

32. Timmissat suut innarsuamiippat? (Hvilke fugle er på skrænten?)

---

33. Taava sulerippat? (Hvad gør de så?)

---

34. Juulut Siimuullu taava qanoq iliorpat? (Hvad gør Juulut og Siimuut så?)

---

35. Oqaluttuaq qanoq naava? (Hvordan slutter historien?)

Mikkilimik ateqarpunga 12-inillu ukioqarlunga. Tusilartuuvunga tassa inuit oqalukkaangata tusaasin-naasanngilakka. Uanga 1988-imi augustip 28-ani Arnmassalimmi inuuvunga.

Oqaluttuunniarpassi tusilartut ullumikkut qanoq inuuninnik. Tusilartut angerlarsimaffianni Uiluinni najugaqarpunga. Maannali angajoqqaakka qatanngutikkalu sisamat Tiniteqilaami (Tunami) najugaqarput.

Uiluinni najugaqarnera ajorinngilara, ilaannili angajoqqaakka qatanngutikkalu najorusulaartarlugit. Ilaquttakka ukiumut marloriarlunga angerlarfigisarpakka, juullimi aasamilu. Uiluinni ullaakkut nal. arfineq marlup qeqqa (6.30) makittarpugut. Nerereeraangatta tusilartut atuariannut nal. arfineq-pingasunut tanneq qulingiluut (7.45) atuariartortarpugut.

Maani tusilartut atuarianni atuarnera nuannaraara. Atuarneq atuariannut allatut ingerlavoq, taamaallaat tusilartut ussersortaasiat oqaatsit atorneqartarluni.

Atuartsitsissutini matematik nuannarinerpaavara tulliatullu taalluartaarineq (artikulation). Allat atuartakkavut tassaapput: Oqaluttuarisaaneq, qallunaatoorneq, eqaarsaaneq, kalaallisoorneq, upperisarsiorneq uumasulerinerlu.

Atuarfimmit asooraangatta ilinniagassavut suliareqqaarlugit aatsaat aneertarpugut. Ilinniagassavut suliarereeraangatsigit ualip sinnera sunngiffittut atortarpugut. Sunngiffinni sammissallugu nuannarinerpaavara timersortarfimmi isikkamik arsarneq.

Tusaasut ilagalugit arsartarpunga, tamannalu nuannareqaara. Aamma ualikkut sunngiffimmi atuariantsinermi sammisarpakka: Imminut illersorsinnaaneq iffiornerlu. Atuaraangama tusaasut atuaqatigisarpakka, ilinniartsisoralu ussersorsinnaanngimmat angerlarsimaffigisannit nutserisumik ilaqartarpunga.

Tusaasut atuaqatigalugit nuannaraakka, akuleruffigissallugillu ajornartittarnagu, soorlu eqimattakkaarluta sulileraangatta nuannarisarpara tusaasullu ikioqatigiittaratta. Tusaasullu ilaatigut paatsooqatigiittarpugut, kisianni ussersorluta qanorluunniit ilioraangatta paaseqatigiittarpugut, ilaannilu tissinartarpoq.

Ulluinnarni tusaasut ilagalugit pinnguartarpugut. Ilaannilu paatsooqatigiinnermik pisoqartarpoq, taamak pisoqartillugu ilaatigut kingunerisarpaa tusaasullu paalersaratta qingasaarullutalu. Qingasaarunneq aallarnertarpoq tusaasut pinnguaqatigerusukkaluarlugit ilaaqquneq ajormatigut, uffa kammalaatigut ilagerusukkaluarivut ilaaqqunata immikkoortilaartaramisigut, tamannalu nuannerpal-larneq ajorpoq.

Ukiup ingerlanerani nuannarinerpaasarpara aasakkut juullimullu Tiniteqilaamut ilaquttannut angerlartarnera. Aasakkut Tiniteqilaami nuannarinerpaasarpara qatanngutikka angajoqqaakkalu ilagalugit aquuterammik angalaartarnerput puisinniarluta aammalu eqalunnaataa aallaarsimaarluta. Aallaarsi-maaraangatta ullaakkut sinittunga qatanngutima nukarliup itersartarpaanga, isikkut toortalaarlunga qingasaarikujulluni tassa kisimi eqqumasuujuanani, uangalu nukaarara inequgisaqaara ilagerusul-lunga taamak pisarmanga.

Tiniteqilaami nuannersut ilagaat aneertilluta illunut pulaaqattaattarnivut.

Pulaaraangama computerimik spillertarpunga. Tiniteqilaami ilagisarpakka meeqqat angisuut apersortereernikut aammalu meeraqatikka pinnguaqatigisarpakka soorlu: Arsaalluta, anaalerulluta unnuk-kullu meeqqat angisuut toqqortaaqatigalugit. Taamak pinnguartarnerput nuannertarpoq.

Kisianni ataasiarlunga eqqaamavara nivarsiaqqap angisuup qingasaaraanga, sunaaffa isumaqar-simasoq uanga tusaanngitsuusaarlugu qiviarneq ajoriga. Kisianni tusilartuusunga paasigamiuk qin-gasaarunnaarpaanga, kammalaatigiillutalu pinnguarnerput naammassivarpugut.

Suliassaq 1

Apeqqutit akikkit

1. Nukappiaraq ilisaritiguk.

---

2. "Uiluiit" suua?

---

3. Mikkili qassinut makittarpa?

---

4. Mikkili qassinut atuariatortarpa?

---

5. Mikkilip atuarfimmi suut nuannarinerpaavai?

---

6. Tusilartut atuarfiat atuarfimmit nalinginnaasumit sutigut allaanerua?

---

7. Mikkili sunngiffimmini sulerisarpa?

---

8. Mikkili tusaasinnaasut ilagalugit sulerisarpa?

---

9. Mikkili ukiumut qasseriarluni Tiniteqilaaliartarpa?

---

10. Mikkili aasakkut angerlaraangami sulerisarnersoq oqaluttuariuk.

---

11. Mikkilip qatanngutaa nukarleq oqaluttuariuk.

---

12. Mikkili sumi computerimik spillertarpa?

---

13. Mikkili apersortereersimasullu sulerisarpat?

---

14. Tiniteqilaami meeqqat angisuut unnukkut sulerisarpat?

---

15. Niviarsiaqqap angisuup uumisaarnera oqaluttuariuk.

---

16. Illit tusilartumik nalunngisaqarpit?

---

17. Tusilartut atuarfiat sumiippa

---

18. Tusilartut Kalaallit Nunaanniittut iluamik pineqarpat (tv, atuarfiit, ataatsimiinnerit il.il.)

Døv

Minittornerit 5, Ilinniusiorfik, 2001 side 32-35.

Jeg hedder Mikkili (Mikkel) og er 12 år gammel. Jeg er döv hvilket vil sige at når folk taler, kan jeg ikke høre dem. Jeg er født i 1988 den 28. august i Ammassalik.

Jeg vil gerne fortælle jer hvordan det er at leve som döv i dag. Jeg bor på hjemmet for døve, "Uiluiit". Men mine forældre og 4 søskende bor nu i Tiniteqilaaq (på østkysten). Jeg har ikke noget imod at bo på Uiluiit, selvom jeg gerne vil være sammen med mine forældre og søskende. Jeg er hjemme hos min familie to gange årligt, til jul og om sommeren.

På Uiluiit står vi om morgenen op kl. 6.30. Når vi har spist går vi i skole på døveskolen kl. 07.45.

Jeg er glad for at gå her på døveskolen. Men skolen og skolegangen er anderledes her, man bruger nemlig kun tegnsprog.

Jeg kan bedst lide matematik og dernæst artikulation. De andre fag vi har, er: Historie, dansk, gymnastik, grønlandsk, religion og biologi.

Når vi har fri laver vi først vores lektier og så går vi ud og leger. Når vi har læst vore lektier er resten af eftermiddagen vores fritid. Af fritidsbeskæftigelser kan jeg bedst lide at spille fodbold i hallen.

Jeg spiller sammen med hørende, og det er jeg meget glad for. Om eftermiddag i min fritid er jeg på skolen og er med til: Selvforsvar og bading. Når jeg er der, er jeg sammen med hørende, da læreren ikke kan tegnsprog, har jeg en tolk med hjemmefra. Jeg er glad for at være i skolen med hørende, og ser ikke nogen forhindringer i det, for eksempel kan jeg godt lide når vi sidder tæt sammen og arbejder og sammen med de hørende hjælper hinanden. Nogle gange misforstår de hørende og jeg hinanden, men så artikulerer vi og forstår så hinanden igen, nogle gange er det sjovt.

Vi leger hver dag med de hørende. Nogle gange er der misforståelser, og nogle gange er det årsag til at de hørende og os, begynder at slå og mobbe. Mobberierne kan opstå når de hørende ikke vil have os med i legen og isolerer os, og det er ikke særlig sjovt.

Det jeg holder mest af i årets løb er når jeg om sommeren og til jul er hjemme i Tiniteqilaaq hos min familie. Om sommeren i Tiniteqilaaq holder jeg mest af at sejle i vores jolle med mine søskende og forældre for at tage på sælfangst og ud at fiske ørreder. Om morgen når jeg sover, plejer min yngste bror at vække mig, han prikker mig forsigtigt på øjnene og små driller fordi han ikke vil være den eneste der er vågen, og da jeg holder meget af min lillebror og syntes han er så sød vil jeg gerne være sammen med ham.

En af de dejlige ting i Tiniteqilaaq er at gå på visit i de forskellige huse. Når jeg er på besøg spiller jeg computerspil. Når jeg er i Tiniteqilaaq, leger jeg med de ældre børn der er konfirmeret og når vi børn leger sammen er det for eksempel: Fodbold, Langbold, og om aftenen gemmeleg med de ældste. Vores leg er dejlige.

Men jeg husker engang at en af de ældre piger mobbede mig, det viste sig at hun troede at jeg med vilje, ikke hørte hende og derfor ikke så på hende. Men da hun fandt ud af jeg var döv holdt hun op med at mobbe mig, og vi fortsatte vor leg som kammerater.

Atuakkat atorpeqartut

Karl Kruse:	Piitap atuariartornera, Ministeriet for Grønland, 1973
Hans Anthon Lynge:	Kaali, Atuakkiorfik 1995
Anna Lisa Kreutzmann:	Nivi, Ilinniusiorfik, 1997
Chr. Berthelsen:	Læsestykker i grønlandsk, Atuakkiorfik/Ilinniusiorfik, 1996
Karl Peter Andersen:	Aqissiliat, Ministeriet for Grønland, 1976
Ane Johanne Petersen:	Nicki, Asanninneq, Atuakkiorfik 1991
Emma Balslev:	Elisabeth Nielsen, Uagut, Atuakkiorfik 1992
Oqaluttualiat allaaserisallu atorpeqartut:	Puugutaasaq (UFO) inuttalik, Minittornerit 5, Ilinniusiorfik, 2001 Apollo 11, Minittornerit 6, Ilinniusiorfik 2002 Inatsisit qulit, Minittornerit 7, Ilinniusiorfik 2003 Imeq, Minittornerit 5, Ilinniusiorfik 2001 Tusilartoq, Minittornerit 5, Ilinniusiorfik 2001

Assilissat assillu atukkat nalunaarsorneri

Qupp.: 15 aamma 21 titartaasoq: Karl Kruse (Piitap atuariartornera)

Qupp.: 48, 49, 50 aamma 86-mi assiliisoq: Eva Møller Thomassen

Kalaallisut attavigiissa

tassaapput atuakkat pingasut tullerit
ilinniarnertuunngorniarfinni kalaallisut
ilitsoqqussarinagu oqaasilinnut
atuartitsissutissiat – oqaluttualiat
pioreersut suliaassartalersukkat.

Kalaallisut attavigiissa

er tre efterfølgende undervisningsmaterialer
til grønlandsk sprog og kultur på de
gymnasielle uddannelser – grønlandske
tekster med tilhørende arbejdsopgaver

ISBN: 978-87-585-1142-9